



Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties

Gemeentefonds

# Septembercirculaire 2017





Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties

de gemeentebesturen, ter attentie van de raden en de  
colleges van B&W

DGBW/ Bestuur en Financiën

Turfmarkt 147  
Den Haag  
Postbus 20011  
2500 EA Den Haag  
www.rijksoverheid.nl

**Contactpersoon**

eventuele vragen per e-mail  
postbus.gf@minbzk.nl

# circulaire

**Datum**

19 september 2017

**Kenmerk**

2017-0000424956

Onderwerp	septembercirculaire gemeentefonds 2017
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaire's	meircirculaire 2017 (2017-0000259468); decembercirculaire 2016 (2016-0000761830); septembercirculaire 2016 (2016-0000586096); meircirculaire 2016 (2016-0000307164)
Ingangsdatum	19 september 2017
Geldig tot	1 juli 2018

---



## Voorwoord

Via de meicirculaire 2017 zijn gemeenten over de financiële kaders voor hun begrotingen geïnformeerd. De septembercirculaire 2017 geeft een actueel beeld, gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk. Vanwege de demissionaire status van het kabinet was sprake van een beleidsarme juli- en augustusbesluitvorming.

De politiek-bestuurlijke zaken zijn in hoofdstuk 1 uitgelicht. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document. De latere hoofdstukken richten zich op de doelgroep van financieel specialisten.

Ik wens u bij al uw taken en verantwoordelijkheden veel succes.

Mede namens de staatssecretaris van Financiën,  
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,



dr. R.H.A. Plasterk



## Inhoudsopgave

1	Hoofdpunten .....	1
2	Algemene uitkering .....	5
2.1	Inleiding .....	5
2.2	Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering .....	5
1.	<i>Accres</i> .....	6
2.	<i>Plafond BTW-compensatiefonds</i> .....	7
3.	<i>Onderzoeksprogramma CPB</i> .....	8
4.	<i>Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)</i> .....	9
2.3	Verdeling mutaties algemene uitkering .....	10
2.4	Veranderingen in het verdeelstelsel .....	10
2.5	Maatstaven, bedragen per eenheid, uitkeringsfactor en overige uitkeringsonderdelen ....	10
3	Integratie-uitkering Sociaal domein.....	15
3.1	Inleiding .....	15
3.2	Omvang .....	15
1.	<i>Zorginfrastructuur</i> .....	15
2.	<i>en 10. Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten</i> .....	16
3.	<i>Coulangegroep GGZ-B</i> .....	16
4.	<i>en 6-9. Uitnames centrale regelingen</i> .....	17
5.	<i>en 11. Transformatiefonds</i> .....	17
12.	<i>No Risk polis</i> .....	18
13.	<i>Aanpassing Wsw-budget</i> .....	18
3.3	Verdeling .....	19
4	Decentralisatie- en integratie-uitkeringen .....	21
4.1	Inleiding .....	21
4.2	Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen .....	21
1.	<i>RSP Zuiderzeelijn Assen</i> .....	22
2.	<i>Wachlijsten internationaal onderwijs</i> .....	22
3.	<i>Fort Oranje</i> .....	23
4.	<i>Bodemsanering</i> .....	23
5.	<i>Project Burgers Alert Real Time</i> .....	23
6.	<i>Maak Verschil</i> .....	23

7.	<i>We Can Young</i> .....	24
8.	<i>Pilot Nederlandse kernwaarden</i> .....	24
9.	<i>Pilot Weerbaar opvoeden</i> .....	24
10.	<i>Erfgoed en ruimte</i> .....	24
11.	<i>MIRT-projecten Onderzoek A2</i> .....	24
12.	<i>LHBT-emancipatiebeleid</i> .....	25
13.	<i>Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn</i> .....	25
5	Overige mededelingen .....	29
5.1	Inleiding .....	29
5.2	Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen .....	29
5.3	Herverdeling wegenbeheer.....	30
5.4	Beleidsindicatoren gemeenten BBV .....	30
5.5	Individuele EMU-referentiewaarden gemeenten 2018 .....	31
5.6	Jaarlijkse weging decentralisatie-uitkeringen .....	31
	Bijlagen .....	33
	Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018 .....	34
	Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster .....	40
	Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2017-2022 .....	45
	Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten .....	47
	Bijlage 2.5.1 Volumina maatstaven 2017-2022.....	57
	Bijlage 4.2-7 Decentralisatie-uitkering We Can Young.....	58
	Bijlage 4.2-13 Decentralisatie-uitkering Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn .....	59
	Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo .....	60
	Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect.....	70
	Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie.....	80
	Bijlage 4.2.3 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang.....	90



# 1 Hoofdpunten

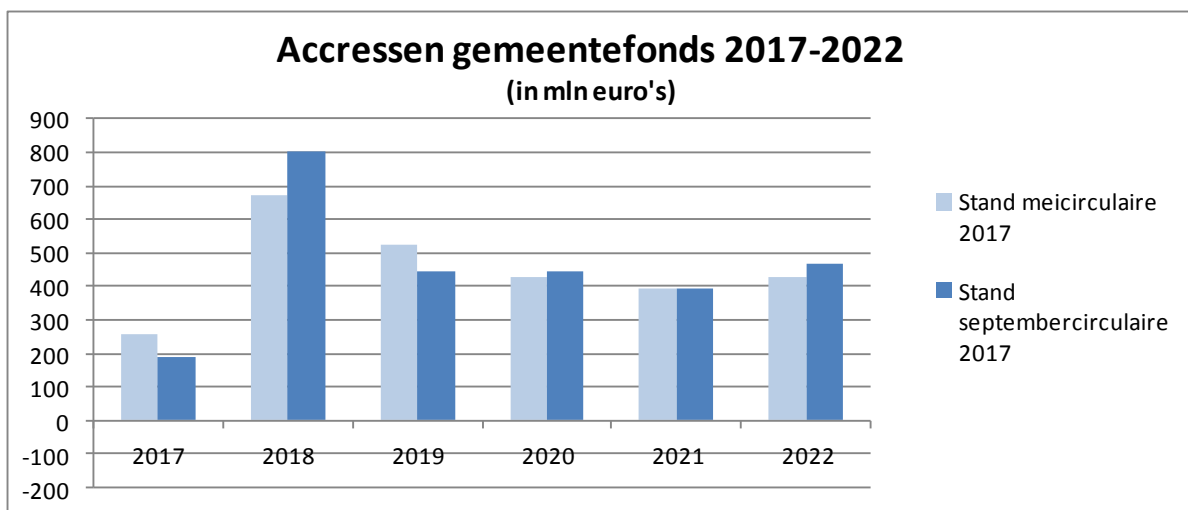
Deze circulaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van gemeenten. Factoren als belastingopbrengsten, gemeentelijke rentelasten, dividendopbrengsten en grondexploitatie bepalen mede die financiële ruimte. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De circulaire bevatten ook actuele informatie die op een later tijdstip in de rijksbegroting wordt verwerkt. De mededelingen zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent: de algemene uitkering, de integratie-uitkering Sociaal domein en de decentralisatie- en (overige) integratie-uitkeringen. Hierna volgen de belangrijkste mededelingen uit de circulaire.

## *Algemene uitkering*

- De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven; NGRU). Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van de algemene uitkering, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. De accresraming in de Miljoenennota resulteert voor de jaren 2018 en 2020 tot en met 2022 in een hogere algemene uitkering in vergelijking met de meicirculaire 2017. De accrestranches 2017 en 2019 worden neerwaarts bijgesteld. Voor het totaal van de tranches 2017-2022 is sprake van een positieve bijstelling van het accres. Onderstaande figuur laat de nieuwe accresstanden zien, inclusief een vergelijking met de stand meicirculaire 2017.



- De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering. De ruimte onder het plafond is voor de jaren 2017 en 2018 afgenomen, met als gevolg een kleinere toevoeging aan de algemene uitkering dan eerder aangegeven. Voor 2017 gaat het om een neerwaartse bijstelling van € 54,1 miljoen en voor 2018 om een neerwaartse bijstelling van € 4 miljoen. Vanaf 2019 is sprake van een toename van de ruimte onder het plafond en een positieve bijstelling van de algemene uitkering.

#### *Decentralisaties sociaal domein*

- Per 2018 zullen vier voorzieningen ten behoeve van gemeenten vanuit het Ministerie van VWS gefinancierd worden. Het gaat om de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, de anonieme hulplijn (in de Wmo het 'anoniem luisterend oor' genoemd) en de doventolkvoorziening. Deze taken werden tot en met 2017 gefinancierd vanuit de VNG via een rechtstreekse uitname uit het gemeentefonds. Per 2018 is dit niet meer mogelijk. De staatssecretaris van VWS heeft besloten de financiering van deze voorzieningen van gemeenten over te nemen zodat voor het jaar 2018 gegarandeerd is dat deze voorzieningen beschikbaar zijn (zie ook [de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 2 juni 2017, TK 31839-582](#)). Het besluit is genomen vooruitlopend op een formeel-juridische aanpassing van de bestaande verantwoordelijkheden van gemeenten. Omdat gemeenten deze taken niet meer hoeven uit te voeren leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van de integratie-uitkering Sociaal domein. Voor het totaal van deze taken gaat het voor het onderdeel Wmo om een uitname van € 15 miljoen in 2018, oplopend tot een bedrag van € 15,2 miljoen in 2022. Voor het onderdeel Jeugd gaat het om een structurele uitname vanaf 2018 van € 11,3 miljoen.
- In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS is afgesproken een deel van de middelen van de regeling zorginfrastructuur, te weten € 27,8 miljoen structureel vanaf 2018, te reserveren voor de gemeenten. Voor 2018 wordt het budget via de integratie-uitkering Sociaal domein beschikbaar gesteld aan gemeenten

om aan de vraag naar afbouw dan wel (een vorm van) continuering van bestaande projecten te kunnen voldoen. Het Ministerie van VWS gaat voor de periode van 2019 en verder met alle betrokkenen in overleg om te bezien hoe een nieuwe brede innovatieregeling vanaf 2019 kan worden vormgegeven.

- Voor de uitvoeringskosten van pgb trekkingsrechten door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) is in het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS bestuurlijk overeengekomen om voor 2017 een bedrag van € 6,4 miljoen aanvullend (op de uitname van € 35,1 miljoen in de meicirculaire 2016) uit de integratie-uitkering Sociaal domein uit te nemen, waarvan € 4,3 miljoen uit de integratie-uitkering Sociaal domein, onderdeel Wmo en € 2,1 miljoen uit het onderdeel Jeugd. Deze uitname houdt verband met hogere uitvoeringskosten door een stijging van het aantal zorgovereenkomsten van het gemeentelijk domein en reorganisatiekosten. Voor de uitvoeringskosten van de SVB voor 2018 is overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2018 een bedrag van € 35,6 miljoen uit de integratie-uitkering Sociaal domein te nemen, waarvan € 23,7 miljoen uit het onderdeel Wmo en € 11,9 miljoen uit het onderdeel Jeugd.

#### *Decentralisatie- en integratie-uitkeringen*

De circulaire bevat voor uitkeringsjaar 2017 en verder een aantal wijzigingen in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Het gaat zowel om de aanpassing van bestaande als om nieuwe uitkeringen. In hoofdstuk 4 is een compleet overzicht opgenomen.



## 2 Algemene uitkering

### 2.1 Inleiding

Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten via maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor. Die drie zijn aan wijzigingen onderhevig. Dit hoofdstuk geeft de informatie over de aanleiding voor die wijzigingen en over de uitwerking ervan. In paragraaf 2.2 worden de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering behandeld en in paragraaf 2.3 worden de consequenties daarvan voor de verdeling aangegeven. In paragraaf 2.4 volgen mededelingen over de wijzigingen in het verdeelstelsel.

Het totaal van alle wijzigingen vindt zijn neerslag in de bijlagen 2.1.1 en 2.1.2, die overzichten bevatten van maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren. Paragraaf 2.5 gaat in op de berekening van de algemene uitkering met die gegevens en licht de gehanteerde termen toe.

### 2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering

Tabel 2.2.1 bevat de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering ten opzichte van de meicirculaire 2017. Het betreft achtereenvolgens:

1. Algemene mutaties

Deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte van de gemeenten.

2. Mutaties met corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven (de zogenaamde taakmutaties).

Deze mutaties zijn geordend volgens de clusterindeling van het gemeentefonds om gemeenten een overzicht te bieden per beleidsterrein. De clusterindeling, naar homogene gemeentelijke beleidsvelden, is een hulpmiddel bij het onderhoud van de verdeling. Het staat gemeenten vrij de indeling al dan niet voor eigen doeleinden te hanteren en de clusterindeling heeft geen gevolgen voor de bestedingsvrijheid van de algemene uitkering.

De tabel wordt gevolgd door een toelichting op de mutaties.

**Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de meicirculaire 2017 (in miljoenen euro's)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>stand meicirculaire 2017</b>	<b>15.670,809</b>	<b>16.609,813</b>	<b>17.148,337</b>	<b>17.581,051</b>	<b>17.951,547</b>	<b>18.267,504</b>
<b>algemene mutaties</b>						
1) Accres	-67,707	66,797	-11,749	4,892	8,435	47,609
2) Plafond BTW-compensatiefonds	-54,081	-3,990	2,757	4,830	13,619	92,825
3) Onderzoeksprogramma CPB		-0,250	-0,250	-0,250	-0,250	
<b>Cluster Samenkracht en burgerparticipatie</b>						
4) Innovatie en kwaliteit kinderopvang		2,471	1,759	1,759	1,759	1,759
<b>stand deze circulaire</b>	<b>15.549,021</b>	<b>16.674,841</b>	<b>17.140,854</b>	<b>17.592,282</b>	<b>17.975,110</b>	<b>18.409,697</b>

De mutaties in tabel 2.2.1 zijn in bijlage 2.2.1 samengenomen met de mutaties uit voorgaande

circulaires. Deze bijlage geeft een totaalbeeld van de mutaties van jaar op jaar, ongeacht het moment van publicatie, in tegenstelling tot tabel 2.2.1, die een totaalbeeld geeft van circulaire op circulaire.

## Toelichting

### **1. Accres**

Tabel 2.2.2 laat de actuele raming van de accessen zien voor de jaren 2017-2022, zowel in miljoenen euro's als in procenten.

**Tabel 2.2.2 Actuele raming accessen gemeentefonds 2017-2022 (in miljoenen euro's)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand meicirculaire 2017	257,557	670,090	523,762	428,489	391,151	426,044
Mutatie jaarlijkse tranches	-67,707	134,504	-78,546	16,641	3,543	39,174
Stand septembercirculaire 2017	189,850	804,594	445,216	445,130	394,694	465,218

**Tabel 2.2.2 Actuele raming accessen gemeentefonds 2017-2022 (in procenten)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand meicirculaire 2017	1,54	4,02	3,07	2,44	2,18	2,35
Mutatie jaarlijkse tranches	-0,40	0,81	-0,47	0,10	0,02	0,21
Stand septembercirculaire 2017	1,14	4,83	2,60	2,54	2,20	2,56

De accrestranche 2017 wordt, ten opzichte van de raming in de meicirculaire 2017, neerwaarts bijgesteld. De accrestranche 2017 komt daarmee uit op bijna € 190 miljoen oftewel 1,14%. De accrestranche 2018 kent een positieve bijstelling ten opzichte van de meicirculaire 2017. Daarmee komt de accrestranche 2018 uit op bijna € 805 miljoen oftewel 4,83%. De accresontwikkeling is ook voor de jaren 2019 tot 2022 geactualiseerd op basis van de standen Miljoenennota 2018.

De neerwaartse bijstelling voor de accrestranche 2017 is met name het gevolg van uitvoeringsmeevallers op de SZW-begroting en aanpassingen van het kasritme op de IenM begroting als gevolg van diverse Design, Build, Finance en Maintain-contract -projecten.

Voor de jaren na 2017 spelen naast een iets lager geraamde inflatie vooral de hoofdpunten van de begroting 2018 een rol in de accresontwikkeling. Zo heeft het kabinet besloten om extra geld uit te trekken voor de Belastingdienst, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, onderwijs en veiligheid. De accresontwikkeling en de besluitvorming over de begroting 2018 zijn verder toegelicht in de Miljoenennota 2018, zie bijvoorbeeld H3 budgettair beeld en bijlage 8 normeringssystematiek.

Tabel 2.2.3 geeft inzicht in de mutatie in de accessen 2017-2022 na de meicirculaire 2017. De totaalregel in de tabel correspondeert met de accresregel in tabel 2.2.1.

**Tabel 2.2.3: Mutaties accessen gemeentefonds 2017-2022 ten opzichte van de meicirculaire 2017 (jaartranches, x € 1 miljoen)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tranche 2017	-67,707	-67,707	-67,707	-67,707	-67,707	-67,707
Tranche 2018		134,504	134,504	134,504	134,504	134,504
Tranche 2019			-78,546	-78,546	-78,546	-78,546
Tranche 2020				16,641	16,641	16,641
Tranche 2021					3,543	3,543
Tranche 2022						39,174
Totaal gewijzigde tranches	-67,707	66,797	-11,749	4,892	8,435	47,609

**Tabel 2.2.4 Prijsontwikkeling bruto binnenlands product 2017-2022**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prijsontwikkeling bbp	1,1%	1,6%	1,6%	1,8%	1,9%	1,9%

Voor gemeenten die hun begroting in constante prijzen opstellen is in tabel 2.2.4 informatie opgenomen over de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (pbbp). Deze raming is gebaseerd op de laatste cijfers van het Centraal Planbureau zoals gepubliceerd bij de Macro Economische Verkenning 2018 (MEV). Gemeenten met statistieken over hun eigen volume- en prijsontwikkeling van de uitgaven kunnen desgewenst de nominale accessen defleren met hun eigen specifieke gegevens.

## **2. Plafond BTW-compensatiefonds**

Eind 2016 is er een vereenvoudiging afgesproken naar aanleiding van de gezamenlijke beleidsdoorlichting van het BCF. Om die reden wordt nu voor het laatst de ruimte onder het plafond bijgesteld in de septembercirculaire. Voortaan zal de bijstelling van het plafond samen met de definitieve afrekening van het voorgaande jaar gaan plaatsvinden in de meicirculaire. Op die manier wordt het aantal mutaties zoveel mogelijk beperkt.

Deze paragraaf biedt inzicht in de ontwikkeling van het plafond van het BCF en de eventuele ruimte daaronder. De ruimte onder het plafond is voor 2017 geraamd op € 180 miljoen. Het aandeel van gemeenten is geraamd op € 157 miljoen. De ontwikkeling van de uitgaven wordt vlak doorgetrokken. Bij deze aannahme blijft voor alle jaren sprake van een ruimte onder het BCF-plafond.

Onderstaande tabel bevat een cijfermatig overzicht van het plafond BCF.

**Tabel plafond BCF (bedragen x € 1.000)**

	Raming					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>Plafond</b>	3.190.629	3.325.711	3.410.791	3.497.201	3.574.189	3.665.237
W.v. grondslag	3.165.647	3.243.217	3.320.611	3.404.712	3.471.656	3.471.656
W.v. overhevelingen i.v.m. taakmutaties	15.720	1.076	557	444	444	0
W.v. accres	9.262	81.418	89.623	92.045	102.089	193.581
<b>Totale uitgaven</b>	3.010.252	3.010.252	3.010.252	3.010.252	3.010.252	3.010.252
<b>Ruimte onder plafond</b>	180.377	315.459	400.539	486.949	563.937	654.985
W.v. gemeenten	156.915	274.427	348.441	423.611	490.585	569.791

Het plafond van het BCF is per 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals die volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds en provinciefonds. Het plafond wordt aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekkingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds en provinciefonds. De toevoeging of uitname wordt over het gemeentefonds en provinciefonds verdeeld conform de gerealiseerde aandelen van de gezamenlijke gemeenten en provincies in het BCF.

### 3. Onderzoeksprogramma CPB

Het Centraal Planbureau heeft van 2013-2017<sup>1</sup> onderzoek gedaan naar de decentrale overheden in het kader van het meerjarig onderzoeksprogramma decentrale overheden. De agenda beperkte zich niet tot de decentralisaties, maar bestrijkt het hele scala van vraagstukken gerelateerd aan de

<sup>1</sup> Hieronder kunt u informatie vinden over een aantal van de publicaties uit de eerste tranche van het onderzoeksprogramma:

1. Eerste notitie over kansen en risico's decentralisaties: <https://www.cpb.nl/publicatie/decentralisaties-in-het-sociaal-domein>
2. Tweede notitie over kansen en risico's decentralisaties: <https://www.cpb.nl/publicatie/vervolgrapportage-decentralisaties-in-het-sociaal-domein>
3. Notitie over samenhang jeugdzorg en voorzieningen na het achttiende levensjaar: <https://www.cpb.nl/publicatie/op-eigen-benen-samenhang-van-jeugdzorg-met-het-gebruik-van-wmo-zorg-en-inkomensondersteuning>
4. Policy Brief over uitbreiding lokaal belastinggebied: <https://www.cpb.nl/publicatie/een-ruimer-lokaal-belastinggebied>
5. Boek over verevening: <https://www.cpb.nl/publicatie/een-economische-blik-op-verevening>
6. Notitie over normeringssystematiek: <https://www.cpb.nl/publicatie/de-indexeringssystematiek-van-het-gemeentefonds-in-het-licht-van-de-decentralisaties-en-demografische-ontwikkelingen>
7. Boek over de markt voor huishoudelijke hulp: <https://www.cpb.nl/publicatie/de-markt-voor-huishoudelijke-hulp>
8. Groei & krimp: <https://www.cpb.nl/artikel/groei-en-krimp-waar-moeten-we-bouwen-en-waar-vooral-niet>



financiële verhoudingen. Volgend jaar start de tweede tranche. Deze ziet op de periode 2018-2021. Wederom nemen de Ministeries van BZK en Financiën en de gemeenten vertegenwoordigd door de VNG gezamenlijk de financiering van de meerjarige onderzoeksagenda voor hun rekening. Voor het aandeel van de gemeenten vindt over de periode van 2018-2021 een uitname plaats van in totaal € 1 miljoen. Het rijk draagt een evenredig deel bij. De bedragen komen ten gunste van het Ministerie van Economische Zaken die het CPB financiert.

#### **4. Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)**

De algemene uitkering wordt verhoogd vanwege de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK). Het gaat om een bedrag van € 1,8 miljoen structureel vanaf 2018 en incidenteel € 0,7 miljoen in 2018. De middelen zijn bestemd om tegemoet te komen aan de meerkosten die het toezicht op de nieuwe kwaliteitseisen, zoals pedagogisch beleid en veiligheid, vanwege de wet IKK met zich meebrengt.

#### Overige mededelingen algemene uitkering

- Implementatie richtlijn EED

Gemeenten zijn vanaf 2015 als bevoegd gezag verantwoordelijk voor het toezicht op de vierjaarlijkse uitvoering van energie-audits door grote ondernemingen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de Energy Efficiency Directive (EED). Voor de structurele uitvoeringslasten van deze extra toezichtstaak zullen gemeenten in 2018 worden gecompenseerd, net zoals in 2016 en 2017 is gebeurd. De verwachting is dat de compensatie 2018 na verwerking in de Najaarsnota in de decembercirculaire 2017 zal worden opgenomen. Dit najaar zal de auditplicht worden geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluatie kunnen afspraken worden gemaakt tussen het Ministerie van Economische Zaken en de VNG voor 2019 en verder.

- Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)

In de meicirculaire 2017 bent u geïnformeerd over het besluit in de Ministerraad over de structurele financiering van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Besloten is dat doorbelasting hiervoor ook voor gemeenten zal plaatsvinden op basis van het profijtbeginsel.

In overleg met de VNG is besproken om de doorbelasting van DigiD en MijnOverheid voor 2018 eenmalig te laten plaatsvinden via een verlaging van de algemene uitkering. Definitieve besluitvorming moet nog plaatsvinden. Momenteel is het exacte bedrag nog niet bekend, een herberekening vindt binnenkort plaats. De verwachting is dat de uitname in de meicirculaire 2018 kan worden opgenomen.

### 2.3 Verdeling mutaties algemene uitkering

De verdeelwijze van de mutaties uit paragraaf 2.2 is in tabel 2.3.1 weergegeven. De verdeelwijze bestaat uit een wijziging in hetzij de uitkeringsfactor hetzij het bedrag per eenheid van één of meer maatstaven van het cluster waaronder de mutatie valt. Tabel 2.3.1 bevat het overzicht. De cijfermatige uitwerking is opgenomen in paragraaf 2.5.

**Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering**

Nummer	Mutatie	Verdeelwijze
<b>algemene mutaties</b>		
1)	Accres	uitkeringsfactor
2)	Plafond BTW-compensatiefonds	uitkeringsfactor
3)	Onderzoeksprogramma CPB	uitkeringsfactor
<b>Cluster Samenkracht en burgerparticipatie</b>		
4)	Innovatie en kwaliteit kinderopvang	maatstaven cluster samenkracht en burgerparticipatie

### 2.4 Veranderingen in het verdeelstelsel

Er hebben zich geen wijzigingen in het verdeelstelsel van de algemene uitkering ten opzichte van de meicirculaire 2017 voorgedaan. Om die reden is tabel 2.4.1 niet opgenomen.

### 2.5 Maatstaven, bedragen per eenheid, uitkeringsfactor en overige uitkeringsonderdelen

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende bedrag per eenheid. De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. De verkregen uitkomst moet daarnaast worden opgehoogd met enkele uitkeringsonderdelen die buiten het format van aantal eenheden en bedrag per eenheid vallen. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de maatstaven, de bedragen per eenheid, de uitkeringsfactor en de overige uitkeringsonderdelen.

#### *Maatstaven*

Begin augustus 2017 zijn actuele gegevens van het CBS ontvangen over twee onderdelen van de maatstaf woonruimten, te weten het aantal uitwonende studenten en het aantal personen in zorginstellingen (onderdeel van het aantal personen in institutionele huishoudens). Zij zijn opgenomen in bijlage 2.4.1 en zullen voor uitkeringsjaar 2016 en 2017 worden toegepast. Het aantal uitwonende studenten blijft voor 2017 een voorlopig cijfer, het aantal personen in zorginstellingen is definitief en wijzigt niet meer.

### *Bedragen per eenheid*

Een aantal bedragen per eenheid voor 2018 is ten opzichte van de meicirculaire 2017 gewijzigd (zie bijlage 2.1.1). De wijzigingen zijn het gevolg van de invoering van de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang.

### *Uitkeringsfactor*

Bijlage 2.5.1 van de meicirculaire 2017 bevat een toelichting op de uitkeringsfactor: wat is de uitkeringsfactor en hoe wordt hij berekend.

De uitkeringsfactor van 2015 blijft ten opzichte van de meicirculaire 2017 gehandhaafd op 1,399.

De uitkeringsfactor van 2016 daalt ten opzicht van de meicirculaire 2017 met 4 punten naar 1,447. Hoofdoorzaak is het naar boven bijgestelde aantal bijstandsontvangers en uitkeringsontvangers (3 punten). De in de meicirculaire gehanteerde raming van deze twee maatstaven blijkt per abuis niet volledig in overeenstemming met de geldende definities.

In 2017 drukken groter dan verwachte OZB-waarden de uitkeringsbasis en beïnvloeden de uitkeringsfactor positief. Het grootste effect komt echter van de neerwaartse aanpassing van het accres. In totaal daalt de uitkeringsfactor voor 2017 met 11 punten naar 1,430.

De nieuwe raming van de uitkeringsfactor in de jaren 2017-2022 is vermeld in tabel 2.5.1. Voor gemeenten die hun begroting in constante prijzen opstellen is in de tabel een reeks in constante prijzen opgenomen (gedefleerd met de pbbp, MEV 2018). In de raming van de uitkeringsfactoren is de informatie verwerkt uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 en de ontwikkeling van de uitkeringsbasis als gevolg van nieuwe aantallen verwerkt. Zie bijlage 2.5.1 voor de nieuwe aantallen van de belangrijkste verdeelmaatstaven.

**Tabel 2.5.1 Uitkeringsfactor 2017-2022**

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
Uitkeringsfactor	1,430	1,507	1,536	1,561	1,579	1,602
Uitkeringsfactor constante prijzen		1,507	1,514	1,514	1,506	1,503

**Tabel 2.5.1a Uitkeringsfactor 2019-2022 in constante prijzen 2018**

	2019	2020	2021	2022
omvang algemene uitkering, jaar t-1	17.140,9	17.592,3	17.975,1	18.409,7
loon-/prijsmutatie	274,3	316,7	341,5	349,8
loon-/prijsmutatie (cumulatief)	274,3	590,9	932,4	1.282,2
één punt uitkeringsfactor, jaar t (mln euro)	12,6	12,7	12,8	12,9
loon-/prijsmutatie cumulatief (in punten UF)	22	47	73	99
uitkeringsfactoren in lopende prijzen	1,536	1,561	1,579	1,602
af: nominale ontw ikkeling	0,022	0,047	0,073	0,099
uitkeringsfactoren in constante prijzen	1,514	1,514	1,506	1,503

Tabel 2.5.2 geeft inzicht in de ontwikkeling van de uitkeringsfactor ten opzichte van de meicirculaire 2017. Tabel 2.5.3 geeft inzicht in de ontwikkeling van de uitkeringsfactor van jaar op jaar. Deze ontwikkeling wordt met name bepaald door de accessen, die voor verschillende jaren uiteen lopen. Voor de ontwikkeling van de uitkeringsfactor 2017 speelt ook de negatieve bijstelling van het plafond BTW-compensatiefonds een belangrijke rol (zie Tabel 2.2.3).

**Tabel 2.5.2 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2017-2022 ten opzichte van de meicirculaire 2017**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>stand meicirculaire 2017</b>	1,441	1,502	1,536	1,562	1,581	1,596
<i>mutaties deze circulaire</i>						
algemene mutaties	-0,010	0,005	-0,001	0,001	0,002	0,011
uitkeringsbasis/OZB	-0,001	0,000	0,001	-0,002	-0,004	-0,005
uitkeringsfactor stand deze circulaire	1,430	1,507	1,536	1,561	1,579	1,602

**Tabel 2.5.3 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2017-2022 van jaar op jaar**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitkeringsfactor, jaar t	1,430	1,507	1,536	1,561	1,579	1,602
verschil ten opzichte van jaar t-1		0,077	0,029	0,025	0,018	0,023
waarvan:						
- algemene mutaties		0,087	0,037	0,036	0,029	0,034
- verdeelreserve		-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001
- ontw ikkeling uitkeringsbasis (inclusief OZB)		-0,011	-0,007	-0,010	-0,011	-0,010
- overige ontw ikkelingen		0,002	0,000	0,000	0,001	0,000

#### *Overige uitkeringsonderdelen*

Ten opzichte van de meicirculaire 2017 zijn er geen wijzigingen voor de overige uitkeringsonderdelen.

Voor informatie over de verkrijging van een suppletie-uitkering voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog wordt u verwezen naar

paragraaf 2.4.4 van de septembercirculaire 2014. Raadsbesluiten ontvangen wij bij voorkeur per e-mail via [regelingen@minbzk.nl](mailto:regelingen@minbzk.nl). Per post aanvragen blijft vanzelfsprekend ook mogelijk:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties  
t.a.v. FEZ/BEE/Regelingen  
Postbus 20011  
2500 EA Den Haag

Voor vragen of nadere informatie betreffende de bommenregeling kunt u zich wenden tot [postbus.gf@minbzk.nl](mailto:postbus.gf@minbzk.nl).



## 3 Integratie-uitkering Sociaal domein

### 3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de omvang (paragraaf 3.2) en de verdeling (paragraaf 3.3) van de integratie-uitkering Sociaal domein.

### 3.2 Omvang

Tabel 3.2.1 geeft een overzicht van de mutaties in de integratie-uitkering Sociaal domein ten opzichte van de meicirculaire 2017. De tabel wordt gevolgd door een toelichting op de mutaties. De splitsing van de totaalbedragen in de tabel naar de drie decentralisaties is opgenomen in de gemeentefondsrubriek op internet.

Tabel 3.2.1. Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal domein 2017-2022 (in miljoenen euro's)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>stand meicirculaire 2017</b>	<b>9.818,978</b>	<b>9.824,459</b>	<b>9.738,488</b>	<b>9.646,524</b>	<b>9.648,364</b>	<b>9.604,401</b>
<i>mutaties onderdeel Wmo 2015</i>						
1) Zorginfrastructuur		27,800				
2) Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-4,300	-23,700				
3) Coulangegroep GGZ-B	18,000					
4) Doventolkvoorziening		-10,750	-10,965	-10,965	-10,965	-10,965
5) Transformatiefonds				-14,200		
6) Luisterend oor		-4,174	-4,174	-4,174	-4,174	-4,174
7) Uitvoeringskosten VWS		-0,050	-0,050	-0,050	-0,050	-0,050
<i>mutaties onderdeel Jeugd</i>						
8) Kindertelefoon		-3,830	-3,830	-3,830	-3,830	-3,830
9) Vertrouwenswerk Jeugd (AKJ)		-7,500	-7,500	-7,500	-7,500	-7,500
10) Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-2,100	-11,900				
11) Transformatiefonds				-3,800		
<i>mutaties onderdeel Participatie</i>						
12) No Risk polis					-36,000	-40,000
13) Aanpassing Wsw-budget				14,770	14,670	14,543
<b>stand deze circulaire</b>	<b>9.830,578</b>	<b>9.790,355</b>	<b>9.711,969</b>	<b>9.616,775</b>	<b>9.600,515</b>	<b>9.552,425</b>

#### Toelichting

##### 1. Zorginfrastructuur

De Minister van VWS heeft de Tweede Kamer op 22 december 2016 gemeld dat de Staatssecretaris van VWS een beperkt vervolg op de huidige subsidieregeling voor zorginfrastructuur tot stand zal brengen.<sup>2</sup> Bij de nadere uitwerking is gebleken dat een juridisch houdbare regeling niet per 1 januari 2018 gerealiseerd kan worden. De huidige regeling loopt per 1 januari 2018 af.

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS is afgesproken een deel van de middelen van de regeling zorginfrastructuur, te weten € 27,8 miljoen structureel vanaf 2018, te reserveren voor de gemeenten. Voor 2018 wordt het budget via de integratie-uitkering Sociaal domein beschikbaar gesteld aan gemeenten om aan de vraag naar

<sup>2</sup> In de nieuwe regeling zal efficiency en samenwerking voorop staan. De komende maanden gebruikt hij om de regeling uit te werken, in samenwerking met een aantal partijen zoals wethouders, VNG en zorgkantoren. Na deze eerste slag volgt een nadere uitwerking waarbij ook de branches en lokale initiatieven die nu gebruik maken van de regeling zorginfrastructuur betrokken zullen worden - Tweede Kamer, vergaderjaar 2016-2017, 34 550, nr. 129

afbouw dan wel (een vorm van) continuering van bestaande projecten te kunnen voldoen. Er worden geen verplichtingen vanuit het Rijk ten aanzien van de huidige regeling overgedragen aan de gemeenten. Gemeenten hebben de beleidsvrijheid om deze middelen in te zetten voor projecten waardoor kwetsbare mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Gemeenten kunnen ervoor kiezen bestaande projecten van aanbieders nog een jaar langer te subsidiëren, maar ze kunnen de middelen ook inzetten om de opstart van een nieuw project te financieren.

VWS gaat voor de periode van 2019 en verder met alle betrokkenen in overleg om te bezien hoe een nieuwe brede innovatieregeling vanaf 2019 kan worden vormgegeven. Het doel van deze nieuwe regeling is een impuls te geven aan aanbieders van zorg en welzijn om met inzet van innovatieve werkwijzen en inzet van technologie en e-health oplossingen de sociale infrastructuur en ondersteuning in de thuissituatie te verbeteren.

De gemeenten zullen via een ledenbrief van de VNG nader worden geïnformeerd.

## **2. en 10. Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten**

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS zijn afspraken gemaakt over de uitname uit het gemeentefonds in verband met de uitvoeringskosten van de SVB voor de pgb trekkingsrechten.

Over 2017 is sprake van een aanvullende uitname van € 6,4 miljoen (op de uitname van € 35,1 miljoen bij de meicirculaire 2016). Daarvan is € 2,8 miljoen in verband met hogere uitvoeringskosten door een stijging van het aantal zorgovereenkomsten van het gemeentelijk domein en € 3,6 miljoen in verband met reorganisatiekosten. Van het totaalbedrag van € 6,4 miljoen wordt € 4,3 miljoen in mindering gebracht op het onderdeel Wmo en € 2,1 miljoen op het onderdeel jeugd van de integratie-uitkering Sociaal domein.

Voor de uitvoeringskosten van de SVB voor 2018 is overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2018 een bedrag van € 35,6 miljoen uit de integratie-uitkering Sociaal domein te nemen, waarvan € 23,7 miljoen uit het onderdeel Wmo en € 11,9 miljoen uit het onderdeel Jeugd. Over (onderdelen van) de conceptbegroting 2018 van de SVB zullen intensievere gesprekken worden gevoerd in aanloop naar vaststelling van de definitieve begroting 2018. Op basis hiervan zullen de bedragen in de decembercirculaire 2017 indien nodig bijgesteld worden. Gegeven dat de SVB door de keten is gevraagd in de begroting 2018 uit te gaan van continuering van de huidige uitvoeringspraktijk met het huidige ICT-landschap, kan geen forse daling in uitvoeringskosten in de begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017 verwacht worden. Als meer bekend is over invoering van de nieuwe ICT-systemen, dan zal de SVB worden gevraagd de effecten daarvan op de begroting 2018 in kaart te brengen.

## **3. Coulangegroep GGZ-B**

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS is



bevestigd dat het budget voor de zogenaamde coulangegroep<sup>3</sup> reeds onderdeel uitmaakt van het huidige budget voor beschermd wonen. Het budget dat met de coulangegroep gemeoid gaat, is vastgesteld op een bedrag van € 15,4 miljoen (259 cliënten \* € 60.000 per plek). Omdat de coulangegroep slechts bij 17 centrumgemeenten per 1 januari 2018 zal instromen, is in het bestuurlijk overleg besloten de 17 gemeenten te compenseren voor de extra kosten. Deze compensatie wordt bekostigd door de budgetten beschermd wonen van alle centrumgemeenten naar rato te verlagen. De gewijzigde verdeling geldt in principe alleen voor 2018 en 2019. Vanaf 2020 is sprake van een nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen. In afwachting van het verdeelmodel is de gewijzigde verdeling voorlopig technisch geëxtrapoleerd voor 2020 en verder.

Daarnaast is afgesproken om in 2017 incidenteel een aanvullend bedrag van € 18 miljoen over alle 43 centrumgemeenten te verdelen volgens het aandeel van de centrumgemeenten in de huidige verdeling van beschermd wonen. De tegemoetkoming van € 18 miljoen betreft het bedrag dat op de begroting van VWS stond gereserveerd voor het transformatiefonds in 2017.

#### **4. en 6-9. Uitnames centrale regelingen**

Per 2018 zullen vier voorzieningen ten behoeve van gemeenten vanuit het Ministerie van VWS gefinancierd worden. Het gaat om de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, de anonieme hulplijn (in de Wmo het 'anoniem luisterend oor' genoemd) en de doentolkvoorziening. Deze taken werden tot en met 2017 gefinancierd vanuit de VNG via een rechtstreekse uitname uit het gemeentefonds. Per 2018 is dit niet meer mogelijk. De staatssecretaris van VWS heeft besloten de financiering van deze voorzieningen van gemeenten over te nemen zodat voor het jaar 2018 gegarandeerd is dat deze voorzieningen beschikbaar zijn (zie ook [de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 2 juni 2017, TK 31839-582](#)). Het betreft de mutaties 4, 6, 8 en 9. Voor de uitvoeringskosten die met deze uitnames gemeoid zijn, wordt een bedrag uitgenomen van € 50.000,- structureel vanaf 2018 ten behoeve van het Ministerie van VWS (mutatie 7). Het besluit is genomen vooruitlopend op een formeel-juridische aanpassing van de bestaande verantwoordelijkheden van gemeenten.

In 2018 is voor een achttal gemeenten een uitzondering gemaakt voor de taken met betrekking tot de anonieme hulplijn. Deze gemeenten ontvangen een decentralisatie-uitkering om deze taak incidenteel in 2018 zelf te kunnen organiseren (zie paragraaf 4.2.13).

#### **5. en 11. Transformatiefonds**

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 hebben de VNG en het Rijk erkend dat er behoefte is aan een "transformatiefonds". Het model van de huidige Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ) werkt goed en kan daarbij als voorbeeld dienen.

Centraal staat het bevorderen van de transformatie in gemeenten en de gewenste inhoudelijke

---

<sup>3</sup> In 2015 zijn ketenafspraken gemaakt voor een groep cliënten die in een beschermd wonen-setting wonen, maar een GGZ-B indicatie hebben. Ondanks dat zorgkantoren nu de zorg voor deze cliënten inkopen, kunnen deze cliënten blijven wonen waar zij nu wonen. Deze ketenafpraak loopt eind dit jaar af, waarna de inkoop van de zorg voor deze cliënten per 1 januari 2018 onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten zal komen te vallen.

vernieuwingen in het zorglandschap. Belangrijk onderscheid bij de verdere uitwerking is de vraag wat lokaal, regionaal of landelijk moet worden aangepakt. Het transformatiefonds is niet bedoeld om tekorten bij gemeenten te reduceren.

Tussen de VNG en het Rijk is over de dekking van het transformatiefonds overeengekomen dat het transformatiefonds in ieder geval wordt gedekt uit de € 18 miljoen in 2018 en 2019 die zijn gereserveerd op de begroting van VWS en aanvullend uit de € 18 miljoen in 2020 die in de meicirculaire 2017 als onderdeel van de correctie uitname herinstromers Wlz aan de integratie-uitkering Sociaal domein was toegevoegd. De € 18 miljoen in 2020 (onderdeel Wmo 2015 € 14,2 miljoen en onderdeel Jeugd € 3,8 miljoen) zal worden teruggeboekt naar de begroting van VWS om aan de reservering voor het transformatiefonds te kunnen worden toegevoegd. Indien sprake is van een overschot van het budget van de TAJ, dan zullen deze middelen ook aan het transformatiefonds worden toegevoegd.

In het bestuurlijk overleg is geconcludeerd dat verdere besluitvorming over het transformatiefonds aan een nieuw kabinet is. Het voornemen is om in november 2017 een voorstel voor een transformatiefonds gereed te hebben.

### **12. No Risk polis**

Met de wet stroomlijning loonkostensubsidie Participatiewet is tevens de al bestaande, tijdelijke no-riskpolis voor de gemeentelijke doelgroep banenafpraak en voor beschut werk met ingang van 1 januari 2021 structureel gemaakt. Hiermee verschuift de verantwoordelijkheid voor de no-riskpolis voor deze doelgroepen van gemeenten naar het Rijk. De hiermee gepaard gaande extra kosten voor het Rijk worden gecompenseerd door een verlaging van het macrobudget Participatiewetuitkeringen en een verlaging van de integratie-uitkering Sociaal domein. Hiervoor is door SZW een rekenregel opgesteld welke is afgestemd met VNG, UWV en BZK. Kern van de rekenregel is om eerst de geraamde uitgaven no-riskpolis voor de gemeentelijke doelgroep in het voorjaar van 2021 te actualiseren aan de hand van de realisaties en op basis daarvan vervolgens de verlaging van de integratie-uitkering Sociaal domein en het macrobudget Participatiewetuitkeringen vast te stellen voor 2021 en volgende jaren. Dit wordt om de vijf jaar herhaald. In 2026 zal dus een nieuwe herijking van de raming plaatsvinden voor de volgende periode.

### **13. Aanpassing Wsw-budget**

Het macrobudget voor de uitvoering van de Wsw is naar boven bijgesteld. Het betreft een technische correctie vanwege een eerdere onjuistheid in de extrapolatie van het budget vanaf 2020.

#### Overige mededelingen integratie-uitkering Sociaal domein

- Doventolkvoorziening Werkdomein

Ook de doventolkvoorziening in het Werkdomein (Participatiewet) zal in 2018 niet meer

rechtstreeks vanuit het gemeentefonds gefinancierd worden maar door middel van een bijdrage vanuit het Ministerie van SZW naar het UWV van € 40.000. Dit zal gepaard gaan met een overboeking in de Voorjaarsnota 2018 uit het gemeentefonds naar de begroting van SZW. Het kabinet laat momenteel een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheden voor een geharmoniseerde regeling doventolk voor de periode na 2018.

### **3.3 Verdeling**

De bedragen per gemeente voor de integratie-uitkering Sociaal domein voor de jaren 2017-2022 zijn opgenomen in de gemeentefondsruubriek op internet

(<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/documenten/circulaires/2014/01/01/circulaires-gemeentefonds-2014-2017>).

Deze rubriek geeft per onderdeel van de uitkering ook inzicht in de berekeningswijze van de bedragen.

Zoals aangekondigd worden voor de objectieve verdeling 2018 en verder van de Wmo 2015, Jeugd en Participatie de maatstafgegevens volgens de meicirculaire 2017 gehandhaafd.

De groeirimte 2018 zoals toegekend in de meicirculaire 2017 (tabel 3.2.1, mutatie 2) komt in de uitkering integratie-uitkering Sociaal domein, onderdeel Wmo ten onrechte alleen ten goede aan de Wmo-middelen voor alle gemeenten en niet ook aan het onderdeel beschermd wonen dat wordt verdeeld over de centrumgemeenten. Deze groeirimte is van toepassing op uitkeringsjaar 2018 en latere jaren.

Om die reden vindt er in deze circulaire een correctie plaats. Deze houdt in dat de groeirimte 2018, zoals dit in de meicirculaire 2017 ook bij de loon- en prijsbijstelling heeft plaatsgevonden, naar rato verdeeld wordt over het budget voor beschermd wonen en de Wmo-middelen voor alle gemeenten. Vanaf 2018 schuift daardoor ruim € 19 miljoen van de Wmo-middelen voor alle gemeenten naar het budget voor beschermd wonen. Op totaalniveau blijft de omvang van het onderdeel Wmo 2015 ongewijzigd.



## 4 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

### 4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat mededelingen over de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling. Decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Veel van de uitkeringen in dit hoofdstuk zijn verbonden met een zeker doel, waardoor de bestedingsvrijheid materieel wel begrensd kan zijn.

Paragraaf 4.2 informeert over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en over de omvang en de verdeling ervan.

### 4.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Tabel 4.2.1 bevat de mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen ten opzichte van de meicirculaire 2017. Tabel 4.2.2 bevat het complete overzicht van de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de daarmee gemoeide bedragen. De tabellen worden gevolgd door een toelichting op de mutaties ten opzichte van de meicirculaire 2017.

**Tabel 4.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2017-2022 (bedragen in miljoenen euro's)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>stand meicirculaire 2017</b>	<b>2.397,301</b>	<b>2.085,789</b>	<b>2.103,171</b>	<b>2.118,594</b>	<b>2.099,767</b>	<b>2.080,415</b>
<i>mutaties deze circulaire</i>						
1) RSP Zuiderzeelijn Assen	36,277					
2) Wachtlijsten internationaal onderwijs	5,350					
3) Fort Oranje	5,300					
4) Bodemsanering Griftpark Utrecht	0,500	0,500	0,500			
5) Burgers Alert Real Time (BART!)	0,200					
6) Maak Verschil	0,149					
7) We Can Young	0,098					
8) Pilot Nederlandse Kernwaarden	0,073					
9) Pilot Weerbaar opvoeden	0,057					
10) Erfgoed en ruimte	0,042					
11) MIRT Onderzoek A2	0,010					
12) LHBT-emancipatiebeleid	0,010					
13) Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn		0,657				
<b>stand deze circulaire</b>	<b>2445,367</b>	<b>2086,946</b>	<b>2103,671</b>	<b>2118,594</b>	<b>2099,767</b>	<b>2080,415</b>

**Tabel 4.2.2 Decentralisatie-en integratie-uitkeringen 2017-2022 (in miljoenen euro's)**

Uitkeringsjaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Vindplaats
- Wmo (integratie-uitkering)	1.244,921	1.258,369	1.258,369	1.268,913	1.320,631	1.320,632	mei 2017, § 4.2-1
- maatschappelijke opvang	385,057	385,057	385,057	385,057	385,057	385,057	mei 2017, § 4.2
- vrouwenopvang	118,671	121,231	121,231	121,231	121,231	121,231	mei 2017, § 4.2-28
- brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	58,012						mei 2017, § 4.2-25
- vergunningverlening, toezicht en handhaving	40,758	46,700	46,700	46,700	46,700	46,700	mei 2017, § 4.2
- versterking peuterspeelzaalwerk	35,000						september 2016, § 4.2-1
- jeugd	21,700	21,700	21,700	21,700	21,700	21,700	juni 2012, § 6.9
- bodemsanering	50,760	49,300	48,003	43,385			september 2017, § 4.2-2
- beeldende kunst en vormgeving	13,500	13,500	13,500	13,500	13,500	13,500	september 2015, § 4.2-1
- Gezond in de Stad	19,846	19,440	19,440	19,440	19,440	19,440	mei 2017, § 4.2-4
- veiligheidshuizen	7,699	7,699	7,699	7,699	7,699	7,699	juni 2012, § 6.11
- knelpunten verdeelproblematiek	3,451	3,531	3,612	3,695	3,780	3,867	mei 2017, § 4.2-27
- WUW-middelen	1,599						Stb. 2001, 415
- erfgoed en ruimte	0,067						september 2017, § 4.2-7
- LHBT-emanipatiebeleid	1,634						september 2017, § 4.2-11
- groeiopgave Almere	7,671	7,298	7,298	7,298	7,298	7,298	mei 2017, § 4.2-13
- ondersteuning raadsman Loppersum	0,468						mei 2017, § 4.2-15
- bevolkingsdaling	11,245	11,245	11,245	11,245			september 2015, § 4.2-2
- voorschoolse voorziening peuters	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	60,000	mei 2016, § 4.2-3
- Actieplan Luchtkwaliteit	6,000						september 2016, § 4.2-6
- BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	4,731	4,731	4,731	4,731	4,731	4,731	mei 2016, § 4.2-8
- Beter Benutten	0,118						mei 2017, § 4.2-19
- Basisregistratie Grootchalige Topografie	0,633	0,422	0,211				mei 2016, § 4.2-11
- projectstimuleringsregeling Interreg V	0,189						mei 2017, § 4.2-17
- verhoogde asielinstroom - partieel effect	139,835						mei 2017, § 4.2-2
- verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	77,623						mei 2017, § 4.2-3
- bonus beschut werken	1,156	16,000	21,000	26,000			mei 2017, § 4.2-19
- Leeuwarden Culturele Hoofdstad	1,653	2,066					september 2016, § 4.2-5
- armoedebestrijding kinderen	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	mei 2017, § 4.2
- scholenprogramma Groningen	3,000	3,000	8,875	3,000	3,000	3,000	december 2016, § 4.2-3
- huisvesting onderwijs asielinstroom	8,000						mei 2017, § 4.2
- aansluiting A58	3,796						december 2016, § 4.2-6
- versterking gemeentelijke aanpak jihadisme	5,801						mei 2017, § 4.2-5
- innovatieve aanpak energiebesparing	4,940						mei 2017, § 4.2-6
- Regionet	4,508						mei 2017, § 4.2-7
- impuls klantprofielen	3,100						mei 2017, § 4.2-8
- herstructurering Wsw Oost-Groningen	2,000						mei 2017, § 4.2-9
- impuls grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling	1,400						mei 2017, § 4.2-10
- voorzieningenniveau Eindhoven	0,900						mei 2017, § 4.2-11
- economische zelfstandigheid	0,885						mei 2017, § 4.2-12
- City Deal	0,225						mei 2017, § 4.2-16
- pilot Nederlandse kernwaarden	0,187						september 2017, § 4.2-5
- pilot begeleiding kunstenaars	0,089						mei 2017, § 4.2-21
- dialoog Sinterklaasintocht	0,045						mei 2017, § 4.2-22
- Meetsysteem van Geluidsnet	0,036						mei 2017, § 4.2-23
- Nationaal Cultureel-Wetenschappelijk Instituut	0,017						mei 2017, § 4.2-26
- Wachtlijsten internationaal onderwijs	5,350						september 2017, § 4.2-1
- Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)	0,010						september 2017, § 4.2-3
- RegioSpecifiek Pakket Zuiderzeelijn	36,277						september 2017, § 4.2-4
- pilot Weerbaar opvoeden	0,057						september 2017, § 4.2-6
- We Can Young	0,098						september 2017, § 4.2-8
- Fort Oranje	5,300						september 2017, § 4.2-09
- Burgers Alert Real Time (BARTI)	0,200						september 2017, § 4.2-10
- Maak Verschil	0,149						september 2017, § 4.2-12
- Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn		0,657					september 2017, § 4.2-13
<b>Totaal</b>	<b>2.445,367</b>	<b>2.086,946</b>	<b>2.103,671</b>	<b>2.118,594</b>	<b>2.099,767</b>	<b>2.080,415</b>	

## Toelichting

### 1. RSP Zuiderzeelijn Assen

In het convenant RegioSpecifiek Pakket (RSP) Zuiderzeelijn is een rijksbijdrage afgesproken voor bereikbaarheidsprojecten. Een deel van deze projecten wordt door de regio uitgevoerd. Het Rijk stelt haar bijdrage hiervoor beschikbaar. De gemeente Assen ontvangt in 2017 een bedrag van € 36,3 miljoen.

### 2. Wachtlijsten internationaal onderwijs

Voor het wegwerken van de wachtlijsten voor internationaal onderwijs ontvangt de gemeente Amsterdam € 4,4 miljoen voor het creëren van 780 leerlingplaatsen op vijf internationale scholen in

de regio. De gemeente Den Haag ontvangt € 0,95 miljoen voor het creëren van 380 leerlingplaatsen op twee internationale scholen binnen de gemeente. De betrokken gemeenten stellen eenzelfde bedrag beschikbaar.

### **3. Fort Oranje**

De centrumgemeente Breda ontvangt een bijdrage van € 5,3 miljoen om de uitstroom van bewoners vanuit camping Fort Oranje te faciliteren. Betrokken gemeenten kunnen hierdoor extra financiële ondersteuning ontvangen bij de opvang van deze bewoners. Een deel van het bedrag is bestemd voor onderzoek en een leertraject om een passende aanpak en handhavinginstrumentarium te ontwikkelen voor gemeenten.

Met de VNG is afgesproken dat het bedrag van € 5,3 miljoen verrekend wordt met een inhouding van de loon- en prijsbijstelling 2018 voor de integratie-uitkering Sociaal domein, onderdeel Wmo 2015 in de meicirculaire 2018.

### **4. Bodemsanering**

Aan de gemeente Utrecht wordt voor 2017, 2018 en 2019, in het kader van het programma Bodemsanering, jaarlijks een aanvullend budget ter hoogte van € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld (totaal € 1,5 mln) ten behoeve van de nazorg Griftpark.

### **5. Project Burgers Alert Real Time**

De gemeente Den Haag ontvangt een eenmalige bijdrage voor het project Burgers Alert Real Time (BART!) ter financiering van activiteiten tijdens de overbruggingsperiode 2017/2018. Het project betreft het met elkaar verbinden van verschillende communicatieplatforms (zoals Burgernet en buurt-WhatsApp-groepen) en informatiesystemen van politie en gemeente, zodat burgers en overheden op een eenvoudige en laagdrempelige manier realtime met elkaar kunnen communiceren, passend bij hun behoeften. Doel van het project is het verbeteren van de aanpak 'high impact crimes' (woninginbraak, overvallen, straatroof en geweld), het versterken van de dienstverlening richting burgers en het versterken van de burgerparticipatie en buurtpreventie.

### **6. Maak Verschil**

De gemeente Dongeradeel ontvangt € 149.000 voor de versterking van de regionale-economische ontwikkeling in de regio Noordoost Fryslân. Dit bedrag wordt uitgekeerd voor de procesmatige uitwerking van de eerste fase van de regiodeal Noordoost Fryslân om te komen tot een economische versnellingsagenda. De eerste fase betreft het versterken van het regionale ondernemerskennisnetwerk, het uitwerken van de regionale investeringsopgave met de Triple Helix partners en het blijven betrekken van gemeenteraadsleden en Provinciale Staten bij de regionaal-economische vraagstukken.

## **7. We Can Young**

In totaal hebben tien gemeenten positief gereageerd op de uitnodiging van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om het programma "We Can Young" uit te voeren. Het programma heeft als doel de relationele en seksuele weerbaarheid van jongeren te vergroten en daarmee een bijdrage leveren aan de preventie van geweld tegen vrouwen. Jongeren (changemakers) worden zich bewust van de ongelijkheid en stereotiepe beeldvorming die ten grondslag ligt aan geweld en proberen met eigen acties een cultuurverandering te realiseren.

Een overzicht met de toekenning per gemeente is opgenomen in bijlage 4.2-7.

## **8. Pilot Nederlandse kernwaarden**

De volgende gemeenten ontvangen een aanvullende bijdrage voor de voorbereidings- en uitvoeringskosten van de pilot Nederlandse kernwaarden: Assen (€ 12.300), Nijmegen (€ 30.200), Tholen (€ 12.479) Tynaarlo (€ 14.170) en Houten (€ 3.060). De focus van de pilot ligt op de overdracht van de Nederlandse kernwaarden (zoals vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie en de democratische rechtsstaat). In de pilot worden vier verschillende manieren van deze waardenoverdracht onderzocht om inzicht te krijgen in welke vormen van waardenoverdracht het meest effectief zijn.

## **9. Pilot Weerbaar opvoeden**

Aan de gemeente Culemborg wordt een aanvullende bijdrage van € 7.125 beschikbaar gesteld voor de pilot Weerbaar opvoeden. De gemeente Leiden gaat ook deelnemen aan de pilot en ontvangt € 50.000. In de pilot Weerbaar opvoeden wordt in twee fasen een laagdrempelig aanbod van professionele opvoedondersteuning gestimuleerd, zowel bij algemene opvoedingsvragen als bij specifieke, meer "taboe" -opvoedingsvragen, zoals het bespreekbaar maken van radicalisering.

## **10. Erfgoed en ruimte**

De gemeente Deventer ontvangt een bijdrage vanuit de beleidsnota Visie Erfgoed en Ruimte (Kiezen voor Karakter) van € 41.322. Dit bedrag is bestemd voor de pilot omgevingsvisie Deventer.

## **11. MIRT-projecten Onderzoek A2**

Dit betreft een aanvullende bijdrage aan de gemeente 's-Hertogenbosch bestemd voor extra onderzoeksbudget inzake het MIRT-onderzoek A2. Dit onderzoek omvat een analyse naar de oorzaken van de bereikbaarheidsopgaven voor het traject knooppunt Deil – 's-Hertogenbosch – Vught. In deze analyse wordt dieper gekeken naar de effecten op het realiseren van de ruimtelijk-economische ambities en naar het functioneren van de netwerken en de omgeving.



## **12. LHBT-emancipatiebeleid**

Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen) verder te bevorderen. De gemeente Deventer ontvangt € 10.000 voor het uitvoeren van dit beleid.

## **13. Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn**

In 2018 ontvangt een achttal gemeenten een bedrag van € 0,25 per inwoner om taken met betrekking tot de anonieme hulplijn incidenteel in 2018 zelf te blijven organiseren. Voor de overige gemeenten wordt de bekostiging centraal geregeld via de begroting van VWS (zie paragraaf 3.2, mutaties 4 en 6 tot en met 9).

Een overzicht met de toekenning per gemeente is opgenomen in bijlage 4.2-13.

### Overige mededelingen decentralisatie- en integratie-uitkeringen

- Wmo

De verdeling voor 2016, 2017 en 2018 is ten opzichte van de meicirculaire 2017 gewijzigd door het gebruik van actuelere maatstafaantallen. De uitkering voor 2019 en verder is bepaald door een naar rato verhoging van de bedragen voor 2018. De bedragen 2016 worden bij decembercirculaire 2017 definitief gemaakt.

De verdeling van de integratie-uitkering Wmo is opgenomen in bijlage 4.2.1.

- Verhoogde asielinstroom

Op basis van het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom ontvangen gemeenten voor 2016 en 2017 een bedrag per een in die gemeente geplaatste vergunninghouder. Bijlagen 4.2.2a en 4.2.2b bevatten de bedragen die zijn toegekend over de periode mei tot en met augustus 2017 (uitkeringsjaar 2017). De gehanteerde realisatiecijfers over het aantal geplaatste vergunninghouders in genoemde periode kunt u vinden op de website van het COA/Opnieuw thuis: <https://www.opnieuwthuis.nl/land-in-beeld>.

Meer informatie, onder meer over de methodiek van toekenning en de bedragen per geplaatste vergunninghouder, is terug te vinden in paragraaf 4.2 van de septembercirculaire 2016.

Enkele gemeenten hebben over de periode tot en met augustus 2017 een negatief aantal geplaatste vergunninghouders gerealiseerd. Vooralnog zijn deze aantallen toegepast. Indien het realisatiecijfer over 2017 per saldo negatief blijft, zullen de beide decentralisatie-uitkeringen voor deze gemeenten op nul worden gesteld.

- Maatschappelijke opvang

In de meicirculaire 2017 bent u geïnformeerd over de lopende besluitvorming door de VNG over de verdeling van de voormalige begeleidingsmiddelen AWBZ. Er zijn nog geen bestuurlijke afspraken gemaakt over per wanneer de oude AWBZ-middelen 100% objectief worden verdeeld via het objectieve verdeelmodel Maatschappelijke opvang. Vooralsnog blijft de verdeling ongewijzigd: 50% via de historische verdeling, 50% via het objectief verdeelmodel.

De verdeling voor 2017 is ten opzichte van de meicirculaire 2017 gewijzigd door het gebruik van actuelere maatstafaantallen. De uitkering voor 2018 en verder is gelijk gesteld aan de uitkering voor 2017. De bedragen 2016 worden bij decembercirculaire 2017 definitief gemaakt.

Een overzicht van de bedragen per gemeente treft u aan in bijlage 4.2.3.

- Vrouwenopvang

De decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang ten behoeve van de gemeenten Leeuwarden, Den Haag en Tilburg wordt met ingang van 2018 verhoogd met respectievelijk € 2.800.820, € 400.000 en € 1.758.561. Deze gemeenten hebben zich bereid verklaard de bekostiging op zich te nemen van Fier Fryslân voor de hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld (Leeuwarden), van het Landelijk telefoonnummer Veilig Thuis (Den Haag) respectievelijk van Kompaan en De Bocht, eveneens voor de hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld (Tilburg). Deze rol van de drie gemeenten kwam al aan de orde in de VNG-ledenbrief van 18 mei 2017 over de financiering van landelijke voorzieningen in het sociaal domein. Zie [https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/20170518\\_ledenbrief\\_financiering-landelijke-voorzieningen-sociaal-domein-2018-ev.pdf](https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/20170518_ledenbrief_financiering-landelijke-voorzieningen-sociaal-domein-2018-ev.pdf). De bedragen worden naar evenredigheid ten laste gebracht van alle ontvangers van de decentralisatie-uitkering.

In de meicirculaire 2017 bent u geïnformeerd over de lopende besluitvorming door de VNG over de verdeling van de voormalige begeleidingsmiddelen AWBZ. Ook voor het objectieve verdeelmodel Vrouwenopvang zijn nog geen bestuurlijke afspraken over per wanneer de oude AWBZ-middelen 100% objectief worden verdeeld. Vooralsnog blijft de verdeling ongewijzigd: 50% via de historische verdeling, 50% via het objectief verdeelmodel.

Voor het jaar 2016 en 2017 zijn respectievelijk ten opzichte van de septembercirculaire 2016 en de meicirculaire 2017 de aantallen eenheden van de maatstaven van het objectieve verdeelmodel geactualiseerd. De geactualiseerde aantallen zijn behalve voor 2017 ook voor latere jaren in de berekeningen gebruikt.

De verdeling over de gemeenten is opgenomen in de gemeentefondsruubriek op internet (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/documenten/circulaires/2014/01/01/circulaires-gemeentefonds-2014-2017>).

- Correctie Waterschapswegen / knelpunten verdeelproblematiek

De bestaande integratie-uitkering Knelpunten verdeelproblematiek kan niet binnen afzienbare termijn opgenomen worden in de algemene uitkering. Deze uitkering wordt daarom met ingang van 2018 omgezet in een decentralisatie-uitkering. Dit heeft verder geen consequenties voor de verdeling over de desbetreffende gemeenten (zie voor meer informatie paragraaf 5.6).

- Huisvesting onderwijs asielinstroom

In paragraaf 4.2-2 van de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de mogelijkheid om in aanmerking te komen voor een bijdrage in de huisvesting van voortgezet onderwijs aan leerplichtige asielzoekers die verblijven in (nood)opvanglocaties. Anders dan vermeld in de meicirculaire 2017, zal meer informatie naar verwachting volgen in de decembercirculaire 2017.



## 5 Overige mededelingen

### 5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat diverse mededelingen over de gemeentefinanciën. Paragraaf 5.2 bevat mededelingen over het gemeentefonds die geen betrekking hebben op één van de specifieke onderdelen uit de hoofdstukken 2, 3 of 4. Vervolgd wordt met mededelingen op het terrein van de gemeentefinanciën.

### 5.2 Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen

#### *Gemeentefondstotalen*

Tabel 5.2.1 bevat een overzicht van de gemeentefondstotalen 2017-2022. In de tabel zijn de bedragen uit de hoofdstukken 2, 3 en 4 bij elkaar gebracht.

**Tabel 5.2.1 Gemeentefondstotalen 2017-2022 (in miljoenen euro's)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene uitkering	15.549	16.675	17.141	17.592	17.975	18.410
DU/IU	2.445	2.087	2.104	2.119	2.100	2.080
IU Sociaal domein	9.831	9.790	9.712	9.617	9.601	9.552
<b>Totaal</b>	<b>27.825</b>	<b>28.552</b>	<b>28.956</b>	<b>29.328</b>	<b>29.675</b>	<b>30.043</b>

#### *Bevoorschotting*

De bedragen 2017 uit de tabel zullen worden verwerkt in de bevoorschotting vanaf 3 oktober 2017. Tot dat tijdstip is de bevoorschotting gebaseerd op de meicirculaire 2017. Op de eerste dinsdag in oktober zullen ook eventuele verrekeningen plaatsvinden als er voor 2017 te veel of juist te weinig voorschot is verstrekt. Verrekeningen over het uitkeringsjaar 2016 worden ook in oktober uitgevoerd.

De voorschotbetalingen op de algemene uitkering over 2018 zullen in beginsel gebaseerd worden op de uitkeringsfactor en de bedragen per eenheid die in deze circulaire zijn vermeld. Daarnaast worden de meeste basisgegevens overgenomen van het jaar 2017.

#### *Nominale ontwikkelingen*

De algemene uitkering is uitgedrukt in lopende prijzen. De decentralisatie- en de integratie-uitkeringen betreffen doorgaans nominale bedragen. De integratie-uitkering Sociaal domein en de integratie-uitkering Wmo zijn uitgedrukt in constante prijzen.

Om gemeenten in staat te stellen op een juiste wijze met nominale ontwikkelingen om te gaan is tabel 5.2.2 opgenomen. De tabel bevat de twee loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt voor de overheidssector. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de regelmatig bijgestelde prognoses op de website van

het CPB (CPB), met name de rubriek Macro Economische Verkenning (MEV2018). Wellicht ten overvloede wordt vermeld dat de cijfers in tabel 5.2.2 geen relatie hebben met de (mutatie in de) omvang van het accres zoals opgenomen in paragraaf 2.2-1. Zij zijn slechts opgenomen als een mogelijkheid om in de gemeentelijke begrotingen rekening te houden met prijsontwikkelingen.

**Tabel 5.2.2 Prijsmutaties per jaar 2015-2018**

	2015	2016	2017	2018
overheidsconsumptie				
- netto materiële consumptie	0,4%	0,8%	1,4%	1,4%
- lonen en salarissen	1,0%	1,8%	3,6%	2,4%
algemene prijsontwikkeling				
- prijsmutatie bbp	0,8%	0,6%	1,1%	1,6%

Bron: MEV 2018

### 5.3 Hervreiding wegebeher

Het groeipercentage voor de bijdragen van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door waterschappen bedraagt voor de jaren 2017 en 2018 respectievelijk 3,5% en 3,1%.

Sinds 1993 dient een aantal gemeenten op grond van de artikelen 22 en 24 van de Wet herverdeling wegebeher (WHW) een uitkering te verstrekken aan een waterschap voor het beheer van wegen. De hoogte van de uitkering is vastgelegd in het Besluit bijdrage vergoeding wegebeher (Stb.1994, 427). Jaarlijks wordt zij bijgesteld op basis van gegevens van het Centraal Planbureau.

Voor het jaar 2017 wordt het groeipercentage definitief vastgesteld op 3,5%. Dit is het saldo van de raming voor 2017 (naar huidig inzicht 3,5%) en de nacalculatie over 2016 (0%). Voor het jaar 2018 wordt het groeipercentage voorlopig vastgesteld op 3,1%. Dit komt overeen met de huidige raming van de prijsstijging van de overheidsconsumptie in het jaar 2018.

### 5.4 Beleidsindicatoren gemeenten BBV

Zoals eerder gecommuniceerd in de decembercirculaire 2016 zijn aanpassingen noodzakelijk in de set beleidsindicatoren die gemeenten moeten opnemen in de programma's en de programmaverantwoording om de maatschappelijke effecten toe te lichten. Deze aanpassingen zijn te vinden op de website van de VNG

(<https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/nieuws/aanpassingen-beleidsindicatoren-begroting-en-jaarstukken>).

Door deze aanpassingen zijn voor veel gemeenten de waarden van deze indicatoren gewijzigd. Wij attenderen u erop de aangepaste (meest actuele) cijfers op te nemen in de jaarrekening 2017 en verder. De ministeriële regeling tot vaststelling van de beleidsindicatoren zal zo spoedig mogelijk worden aangepast en vastgesteld.

## **5.5 Individuele EMU-referentiewaarden gemeenten 2018**

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is, conform de Wet houdbare overheidsfinanciën, macro genormeerd. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en de UvW.

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) dit najaar zal overleg gevoerd worden over de EMU-tekortnorm voor 2018 en de eventuele onderlinge verdeling naar overheidslaag.

## **5.6 Jaarlijkse weging decentralisatie-uitkeringen**

In artikel 13, lid 5, van de Financiële-verhoudingswet wordt bepaald dat jaarlijks, in overleg met de ministers die het aangaat, wordt gezien of een decentralisatie-uitkering kan worden gewijzigd in een integratie-uitkering of een algemene uitkering. Naar aanleiding daarvan wordt de integratie-uitkering Correctie Waterschapswegen / knelpunten verdeelproblematiek met ingang van 2018 omgezet in een decentralisatie-uitkering, omdat van een overgang naar de algemene uitkering vooralsnog geen sprake zal zijn. In tabel 4.2.2 is te zien dat de meeste andere decentralisatie-uitkeringen niet structureel zijn. Omzetting naar integratie-uitkering of algemene uitkering is voor die uitkeringen dan ook niet aan de orde. Voor de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang, Vergunningverlening, toezicht en handhaving, Jeugd, Beeldende kunst en vormgeving, Veiligheidshuizen, Groeiopgave Almere, Voorschoolse voorziening peuters, BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders, Armoedebestrijding kinderen en Scholenprogramma Groningen geldt dat deze niet aan alle gemeenten worden uitgekeerd en/of nu nog niet kunnen worden verdeeld via de maatstaven van de algemene uitkering. Deze decentralisatie-uitkeringen kunnen nu dan ook niet worden omgezet in een algemene uitkering of integratie-uitkering. Van de nog niet eerder in een begroting opgenomen decentralisatie-uitkeringen wordt bij ontwerpbegroting 2019 gezien of ze kunnen worden omgezet naar integratie-uitkering of algemene uitkering.





## Bijlagen

## **Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018**

## Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018

**Tabel 1 Verdeeltabel 2017 (bedragen in euro's in basis)**

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2017 stand mei 2017	w ijzigingen sinds mei 2017	b.p.e. 2017 stand sep 2017
OZB (w oningen eigenaar)	-0,1107%		-0,1107%
OZB (niet w oningen gebruiker)	-0,1260%		-0,1260%
OZB (niet w oningen eigenaar)	-0,1563%		-0,1563%
inw oners	152,92		152,92
kernen met minstens 500 adressen	55.518,40		55.518,40
OZB w aarde niet w oningen (in mln)	380,70		380,70
jongeren	242,58		242,58
ouderen	79,62		79,62
ouderen 75-85 jaar	26,25		26,25
w adden, t/m 2500 inw oners	188,85		188,85
w adden, van 2501 t/m 7500 inw oners	147,30		147,30
w adden, vanaf 7501 inw oners	33,22		33,22
huishoudens met laag inkomen	29,74		29,74
huishoudens met laag inkomen (drempel)	457,98		457,98
bijstandsontvangers	2.106,89		2.106,89
loonkostensubsidie	1.917,44		1.917,44
uitkeringsontvangers	85,67		85,67
minderheden	320,37		320,37
minderheden (drempel)	325,13		325,13
eenouderhuishoudens	208,30		208,30
eenpersoonshuishoudens	21,45		21,45
huishoudens	90,49		90,49
klantenpotentieel lokaal	39,20		39,20
klantenpotentieel regionaal	22,29		22,29
leerlingen (V)SO	230,78		230,78
leerlingen VO	370,50		370,50
achterstandsleerlingen (drempel)	2.312,25		2.312,25
extra groei leerlingen VO	220,56		220,56
extra groei jongeren	256,36		256,36
land	41,17		41,17

*(voortzetting op de volgende bladzijde)*

## Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018 (vervolg)

**Tabel 1 Verdeeltabel 2017 (bedragen in euro's in basis)**

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2017 stand mei 2017	wijzigingen sinds mei 2017	b.p.e. 2017 stand sep 2017
land * bodemfactor gemeente	26,46		26,46
binnenw ater	37,58		37,58
buitenw ater	22,97		22,97
oppervlak bebouwing	595,42		595,42
oppervlak bebouwing w oonkernen	2.302,40		2.302,40
oppervlak bebouwing buitengebied	1.936,54		1.936,54
opp. bebouwing kern * bodemfactor kern	3.088,74		3.088,74
opp. beb. buitengebied * bf. buitengebied	1.524,64		1.524,64
w oonruimten	57,54		57,54
w oonruimten * bodemfactor kern	50,79		50,79
opp. historische kernen, <40 ha	3.222,18		3.222,18
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.949,02		6.949,02
opp. historische kernen, >64 ha	15.100,88		15.100,88
lengte historisch w ater	15,58		15,58
bewoonde oorden 1930	31,50		31,50
hist.w oningen in bewoonde oorden	85,74		85,74
ISV (a)	6.133.771,60		6.133.771,60
ISV (b)	3.764.536,49		3.764.536,49
omgevingsadressendichtheid (OAD)	71,64		71,64
omgevingsadressendichtheid (drempel)	23,72		23,72
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72		11,72
oeverlengte * dichtheid * bf. gemeente kernen	5,82		5,82
kernen * bodemfactor buitengebied	9.063,77		9.063,77
bedrijfsvestigingen	14.874,64		14.874,64
bedrijfsvestigingen	75,58		75,58
vast bedrag voor iedere gemeente	237.798,71		237.798,71
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63		104.966.340,63
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38		64.491.778,38
vast bedrag voor Den Haag	51.087.951,42		51.087.951,42
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84		30.708.535,84
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11		150.164,11
uitkeringsfactor	1,441	-0,011	1,430

1 Voor Baarle-Nassau twee maal het vaste bedrag.

## Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018 (vervolg)

**Tabel 2 Verdeeltabel 2018 (bedragen in euro's in basis)**

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2018 stand mei 2017	w ijzigingen sinds mei 2017	b.p.e. 2018 stand sep 2017
OZB (w oningen eigenaar)	-0,1054%		-0,1054%
OZB (niet w oningen gebruiker)	-0,1259%		-0,1259%
OZB (niet w oningen eigenaar)	-0,1562%		-0,1562%
inw oners	153,71	0,01	153,72
kernen met minstens 500 adressen	55.518,40		55.518,40
OZB w aarde niet w oningen (in mln)	380,70		380,70
jongeren	242,58	0,07	242,65
ouderen	79,62	0,01	79,63
ouderen 75-85 jaar	26,25		26,25
w adden, t/m 2500 inw oners	201,79		201,79
w adden, van 2501 t/m 7500 inw oners	132,44		132,44
w adden, vanaf 7501 inw oners	33,62		33,62
huishoudens met laag inkomen	29,74	0,01	29,75
huishoudens met laag inkomen (drempel)	459,37	0,14	459,51
bijstandsontvangers	2.119,61	0,24	2.119,85
loonkostensubsidie	1.930,16		1.930,16
uitkeringsontvangers	85,67	0,04	85,71
minderheden	320,37	0,16	320,53
minderheden (drempel)	325,13		325,13
eenouderhuishoudens	208,30	0,20	208,50
eenpersoonshuishoudens	21,61		21,61
huishoudens	90,49	0,01	90,50
klantenpotentieel lokaal	39,20		39,20
klantenpotentieel regionaal	22,36	0,01	22,37
leerlingen (V)SO	230,78		230,78
leerlingen VO	370,50		370,50
achterstandsleerlingen (drempel)	2.312,25		2.312,25
extra groei leerlingen VO	220,56		220,56
extra groei jongeren	256,36		256,36
land	41,17		41,17

(voortzetting op de volgende bladzijde)

## Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018 (vervolg)

**Tabel 2 Verdeeltabel 2018 (bedragen in euro's in basis)**

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2018 stand mei 2017	w ijzigingen sinds mei 2017	b.p.e. 2018 stand sep 2017
land * bodemfactor gemeente	26,89		26,89
binnenw ater	38,01		38,01
buitenw ater	22,97		22,97
oppervlak bebouw ing	595,42		595,42
oppervlak bebouw ing w oonkernen	2.302,40		2.302,40
oppervlak bebouw ing buitengebied	1.936,54		1.936,54
opp. bebouw ing kern * bodemfactor kern	3.088,99		3.088,99
opp. beb. buitengebied * bf. buitengebied	1.524,77		1.524,77
w oonruimten	57,54		57,54
w oonruimten * bodemfactor kern	50,79		50,79
opp. historische kernen, <40 ha	3.222,18		3.222,18
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.949,33		6.949,33
opp. historische kernen, >64 ha	15.101,86		15.101,86
lengte historisch w ater	15,58		15,58
bew oonde oorden 1930	31,50		31,50
hist.w oningen in bew oonde oorden	85,74		85,74
ISV (a)	6.133.771,60		6.133.771,60
ISV (b)	3.764.536,49		3.764.536,49
omgevingsadressendichtheid (OAD)	71,67	0,01	71,68
omgevingsadressendichtheid (drempel)	23,72		23,72
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72		11,72
oeverlengte * dichtheid * bf. gemeente kernen	5,82		5,82
kernen * bodemfactor buitengebied	9.063,77	1,51	9.065,28
bedrijfsvestigingen	14.875,86		14.875,86
bedrijfsvestigingen	75,58		75,58
vast bedrag voor iedere gemeente	237.798,71	0,37	237.799,08
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63		104.966.340,63
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38		64.491.778,38
vast bedrag voor Den Haag	51.087.951,42		51.087.951,42
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84		30.708.535,84
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11		150.164,11
uitkeringsfactor	1,502	0,005	1,507

1 Voor Baarle-Nassau tw ee maal het vaste bedrag.

## Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2017 en 2018 (vervolg)

**Tabel 3 Mutaties verdeeltabel 2018 (bedragen in euro's in basis)**

maatstaven	totaal	algemene mutaties	cluster Samenkracht en burgerparticipatie
inwoners	0,01		0,01
jongeren	0,07		0,07
ouderen	0,01		0,01
huishoudens met laag inkomen	0,01		0,01
huishoudens met laag inkomen (drempel)	0,14		0,14
bijstandsonvangers	0,24		0,24
uitkeringsontvangers	0,04		0,04
minderheden	0,16		0,16
eenouderhuishoudens	0,20		0,20
huishoudens	0,01		0,01
klantenpotentieel regionaal	0,01		0,01
omgevingsadressendichtheid (OAD)	0,01		0,01
kernen	1,51		1,51
vast bedrag voor iedere gemeente	0,37		0,37
uitkeringsfactor	0,005	0,005	

## Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster



## Bijlage 2.1.2. Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

### Verdeelmaatstaven 2018, gegroepeerd naar cluster (bedragen in euro's in basis)

	bedragen per eenheid	verdeelmaatstaven
cluster Eigen middelen	-0,00	OZB (w oningen eigenaar)
	-0,00	OZB (niet w oningen gebruiker)
	-0,00	OZB (niet w oningen eigenaar)
	-26,74	w oonruimten
	34.965,00	vast bedrag voor iedere gemeente
cluster Inkomen en participatie	7,56	inw oners
	184,24	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	1.930,27	bijstandsontvangers
	1.930,16	loonkostensubsidie
	21,61	eenpersoonshuishoudens
	8,73	klantenpotentieel regionaal
cluster Samenkracht en burgerparticipatie	3,26	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	2,97	inw oners
	14,55	jongeren
	1,69	ouderen
	0,29	ouderen 75-85 jaar
	2,44	huishoudens met laag inkomen
	27,99	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	49,30	bijstandsontvangers
	7,10	uitkeringsontvangers
	32,89	minderheden
	40,46	eenouderhuishoudens
	1,70	huishoudens
	0,51	klantenpotentieel lokaal
	1,22	klantenpotentieel regionaal
	0,03	leerlingen VO
	0,31	land
0,29	binnenw ater	
2,18	omgevingsadressendichtheid (OAD)	
306,03	kernen	
74,65	vast bedrag voor iedere gemeente	
cluster Jeugd	62,10	jongeren
	9,58	huishoudens met laag inkomen
	55,74	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	-1,58	uitkeringsontvangers
	72,29	minderheden
	70,01	eenouderhuishoudens
	0,54	klantenpotentieel regionaal
	0,54	omgevingsadressendichtheid (OAD)
4.480,81	vast bedrag voor iedere gemeente	

(voortzetting op de volgende bladzijde)

## Bijlage 2.1.2. Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

	bedragen per eenheid	verdeelmaatstaven
cluster Maatschappelijke ondersteuning	27,69	inwoners
	77,50	ouderen
	25,88	ouderen 75-85 jaar
	0,74	huishoudens met laag inkomen
	128,91	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	127,57	bijstandsonvangers
	78,37	uitkeringsontvangers
	58,11	minderheden
	87,60	eenouderhuishoudens
	17,55	huishoudens
	1,87	klantenpotentieel lokaal
	3,96	klantenpotentieel regionaal
	0,09	leerlingen VO
	1,13	land
	1,08	binnenwater
	10,37	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	1.114,72	kernen
	-3.553,53	vast bedrag voor iedere gemeente
	cluster Volksgezondheid	0,77
3,75		jongeren
0,44		ouderen
0,08		ouderen 75-85 jaar
0,63		huishoudens met laag inkomen
7,22		huishoudens met laag inkomen (drempel)
12,71		bijstandsonvangers
1,82		uitkeringsontvangers
8,48		minderheden
10,43		eenouderhuishoudens
0,44		huishoudens
0,13		klantenpotentieel lokaal
0,31		klantenpotentieel regionaal
0,01		leerlingen VO
0,08		land
0,08		binnenwater
0,56		omgevingsadressendichtheid (OAD)
78,90		kernen
19,25		vast bedrag voor iedere gemeente
cluster Educatie	1,04	inwoners
	162,25	jongeren
	41,71	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	48,35	minderheden
	217,61	minderheden (drempel)
	0,07	klantenpotentieel regionaal
	230,78	leerlingen (V)SO
	370,37	leerlingen VO
	2.312,25	achterstandsléerlingen (drempel)
	256,36	extra groei jongeren
	220,56	extra groei leerlingen VO
	8,59	land
	8,56	binnenwater
	2,86	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	4.422,19	kernen

(voortzetting op de volgende bladzijde)

## Bijlage 2.1.2. Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

	bedragen per eenheid	verdeelmaatstaven
cluster Cultuur en ontspanning	51,81	inw oners
	70,81	huishoudens
	34,00	klantenpotentieel lokaal
	8,80	klantenpotentieel regionaal
	331,45	opp. historische kernen, <40 ha
	331,25	opp. historische kernen, 40-64 ha
	331,57	opp. historische kernen, >64 ha
	85,74	hist.w oningen in bew oonde oorden
cluster Infrastructuur en gebiedsontw ikkeling	16,37	inw oners
	42,96	OZB w aarde niet w oningen (in mln)
	16,36	huishoudens met laag inkomen
	21,63	minderheden
	2,02	klantenpotentieel lokaal
	-0,64	klantenpotentieel regionaal
	28,23	land
	25,58	land * bodemfactor gemeente
	28,00	binnenw ater
	15,28	buitenw ater
	2.302,40	oppervlak bebouw ing w oonkernen
	1.936,54	oppervlak bebouw ing buitengebied
	3.088,99	opp. bebouw ing kern * bodemfactor kern
	1.524,77	opp. beb. buitengebied * bf. buitengebied
	467,26	oppervlak bebouw ing
	56,31	w oonruimten
	32,15	w oonruimten * bodemfactor kern
	2.890,73	opp. historische kernen, <40 ha
	6.618,08	opp. historische kernen, 40-64 ha
	14.770,29	opp. historische kernen, >64 ha
	15,58	lengte historisch w ater
	14,06	bew oonde oorden 1930
	6.133.771,60	ISV (a)
	3.764.536,49	ISV (b)
	39,10	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	19,08	omgevingsadressendichtheid (drempel)
	7,25	oeverlengte * bodemfactor gemeente
3,60	oeverlengte * dichtheid * bf. gemeente	
14.875,86	kernen * bodemfactor buitengebied	
63,37	bedrijfsvestigingen	
26.574,14	vast bedrag voor iedere gemeente	
cluster Riolering en reiniging	-5,47	inw oners
	-2,97	land
	1,31	land * bodemfactor gemeente
	-63,79	w oonruimten
	18,64	w oonruimten * bodemfactor kern
	3,02	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	4,47	oeverlengte * bodemfactor gemeente
2,22	oeverlengte * dichtheid * bf. gemeente	

(voortzetting op de volgende bladzijde)

## Bijlage 2.1.2. Bedragen per eenheid 2018, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

	bedragen per eenheid	verdeelmaatstaven
cluster Openbare orde en veiligheid	0,15	inwoners
	55.518,40	kernen met minstens 500 adressen
	337,74	OZB waarde niet woningen (in mln)
	13,70	huishoudens met laag inkomen (drempel)
	57,82	minderheden
	65,25	minderheden (drempel)
	0,67	klantenpotentieel lokaal
	2,00	klantenpotentieel regionaal
	4,79	land
	7,69	buitenwater
	128,16	oppervlak bebouwing
	58,66	wonruimten
	13,24	omgevingsadressendichtheid (OAD)
	4,64	omgevingsadressendichtheid (drempel)
	3.143,44	kernen
	5,70	bedrijfsvestigingen
	cluster Bestuur en algemene ondersteuning	50,83
20,96		minderheden
42,27		minderheden (drempel)
-2,62		klantenpotentieel regionaal
1,01		land
33,10		wonruimten
17,44		bebouwing vóór 1930
-3,45		omgevingsadressendichtheid (OAD)
6,51		bedrijfsvestigingen
175.238,76		vast bedrag voor iedere gemeente
cluster Overig	30.708.535,84	vast bedrag voor Utrecht
	51.087.951,42	vast bedrag voor Den Haag
	64.491.778,38	vast bedrag voor Rotterdam
	104.966.340,63	vast bedrag voor Amsterdam
	150.164,11	vast bedrag Waddengemeenten
	201,79	wonruimten, t/m 2500 inwoners
	132,44	wonruimten, van 2501 t/m 7500 inwoners
	33,62	wonruimten, vanaf 7501 inwoners

## Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2017-2022

**Opbouw algemene uitkering 2017-2022 (in miljoenen euro's)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Vindplaats
<b>Algemene uitkering voorafgaand jaar</b>	15.648,989	15.549,021	16.674,842	17.140,854	17.592,282	17.975,110	
<b>algemene mutaties</b>							
- accres	189,850	804,594	445,216	445,130	394,694	465,218	september 2017, § 2.2-1 mei 2016, § 2.2-1
- accres tranche 2015 (incidenteel)	-49,555						mei 2017, § 2.2-1
- accres tranche 2016 (structureel)	43,859						mei 2017, § 2.2-1
- accres tranche 2016 (incidenteel)	43,859	-43,859					mei 2017, § 2.2-1
- verhoogde asielinstroom	-136,000	190,500					mei 2016, § 2.2-8
- vrijval gericht accres suppletie-uitkering OZB	6,366	6,366	6,366	6,366			september 2013, § 5.2.1
- lagere apparaatskosten	-60,000	-60,000	-60,000	-70,000	-90,000	-110,000	mei 2017, § 2.2-3
- plafond BTW-compensatiefonds	-87,305	170,148	74,014	75,170	66,974	79,206	september 2017, § 2.2-2
- onderzoeksagenda CPB		0,000				0,250	september 2017, § 2.2-3
- Waarderingskamer (incl. landelijke voorziening WOZ)	-0,337						mei 2017, § 2.2-8
- knelpunten verdeelproblematiek	-0,077	-0,080	-0,081	-0,083	-0,085	-0,087	mei 2017, § 2.2-4
- A+O fonds	-0,030						mei 2016, § 2.2-5
- VNG-betalingen	-14,913	25,103					mei 2017, § 2.2-7
- groeiopgave Almere	-0,747	0,373					mei 2017, § 2.2-6
- technische correctie	2,049						mei 2017, § 2.2-5
<b>cluster Eigen inkomsten</b>							
- suppletie-uitkering afschaffing OZB woningen gebruikers	-6,366	-6,366	-6,366	-6,366			september 2013, § 5.2.1
<b>cluster Inkomens en participatie</b>							
- uitvoeringskosten Participatiewet	7,000	7,000	6,000				mei 2014, § 2.2-9
- individuele studietoelage	11,000	6,000					mei 2014, § 2.2-10
- wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw	2,000	2,000	2,000	1,000			september 2015, § 2.2-9
- taaleis Participatiewet	2,500						september 2015, § 2.2-10
- armoedebestrijding ouderen	3,750		-3,750				december 2016, § 2.2-2
<b>cluster Maatschappelijke ondersteuning</b>							
- scootmobielen	-25,000						mei 2013, § 5.2.5
<b>cluster Samenkracht en burgerparticipatie</b>							
- innovatie en kwaliteit kinderopvang		2,471	-0,712				september 2017, § 2.2-4
<b>cluster Cultuur en ontspanning</b>							
- e-Boeken	-1,400	-1,600					mei 2014, § 2.2-12
- beeldende kunst en vormgeving	0,000						september 2015, § 2.2-5
<b>cluster Infrastructuur en gebiedsontwikkeling</b>							
- WUW-middelen	0,762	1,599	0,000				Stb. 2001, 415
- BRZO	1,121						september 2015, § 2.2-8
- Basisregistratie Grootchalige Topografie	7,039	0,211	0,211	0,211			mei 2016, § 2.2-11
- implementatie richtlijn EED	-5,035						december 2016, § 2.2-1
<b>cluster Bestuur en algemene ondersteuning</b>							
- implementatieondersteuning mGBA		1,000					september 2014, § 2.2-6
- Generieke Digitale Infrastructuur	0,373	0,458	0,673				mei 2015, § 2.2-6
- referendum	-29,200						mei 2016, § 2.2-9
- BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	-4,731						mei 2016, § 2.2-10
- beëindigen betalingen derden		19,903	2,441				mei 2017, § 2.2-9
<b>cluster Overig</b>							
- bevolkingsdaling					11,245		september 2015, § 2.2-6
- referendum	-0,800						mei 2016, § 2.2-9
<b>Algemene uitkering</b>	<b>15.549,021</b>	<b>16.674,842</b>	<b>17.140,854</b>	<b>17.592,282</b>	<b>17.975,110</b>	<b>18.409,697</b>	

## **Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten**

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Aa en Hunze	560	22,15	0	120	225	273
Aalburg	130	9,95	0	40	0	10
Aalsmeer	320	10,20	0	140	0	35
Aalten	450	16,64	0	100	102	135
Achtkarspelen	280	10,04	0	150	0	38
Alblasserdam	170	8,50	0	90	0	23
Albrandswaard	430	17,13	0	120	338	145
Alkmaar	1.050	9,69	0	1.250	0	313
Almelo	1.060	14,62	0	560	218	290
Almere	1.270	6,32	0	2.100	0	525
Alphen aan den Rijn	1.410	12,95	0	810	45	246
Alphen-Chaam	100	9,94	0	40	0	10
Ameland	40	11,01	0	20	0	5
Amersfoort	1.760	11,40	2.380	2.120	595	530
Amstelveen	870	9,74	3.390	3.070	848	768
Amsterdam	6.830	8,08	47.730	43.770	11.933	10.943
Apeldoorn	3.450	21,56	0	1.480	1.327	1.811
Appingedam	270	22,55	0	90	141	143
Arnhem	2.770	17,79	5.870	5.690	2.514	2.238
Assen	1.540	22,80	0	710	839	870
Asten	210	12,56	0	70	20	18
Baarle-Nassau	70	10,52	0	20	0	5
Baarn	970	39,55	0	190	674	710
Barendrecht	410	8,48	0	290	0	73
Barneveld	710	12,59	310	290	81	75
Bedum	290	27,67	0	80	171	178
Beek	80	5,02	0	70	0	18
Beemster	210	22,81	0	40	81	104
Beesel	70	5,22	0	60	0	15
Bellingwedde	140	15,70	0	20	21	33
Berg en Dal	880	25,31	0	330	431	527
Bergeijk	100	5,45	0	80	0	20
Bergen L	130	9,93	0	40	0	10
Bergen NH	760	25,47	0	120	382	415
Bergen op Zoom	1.360	20,55	0	400	330	629
Berkelland	600	13,56	0	200	30	95
Bernheze	390	12,89	0	100	3	35
Best	80	2,74	0	140	0	35
Beuningen	140	5,51	0	120	0	30
Beverwijk	540	13,26	0	240	14	89
Binnenmaas	260	8,93	0	120	0	30
Bladel	200	9,97	0	80	0	20
Blaricum	70	6,86	0	50	0	13
Bloemendaal	500	21,90	0	140	214	248
Bodegraven-Reeuwijk	220	6,52	0	170	0	43



## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Boekel	280	26,89	0	40	154	159
Borger-Odoorn	210	8,28	0	120	0	30
Borne	190	8,34	0	130	0	33
Borsele	240	10,58	0	80	0	20
Boxmeer	380	13,24	0	150	82	58
Boxtel	550	17,94	0	210	196	218
Breda	2.200	12,07	8.190	7.750	2.095	1.938
Brielle	120	7,13	0	70	0	18
Bronckhorst	340	9,34	0	130	0	33
Brummen	270	12,95	0	90	52	31
Brunssum	430	15,16	0	140	92	109
Bunnik	130	8,58	0	190	0	48
Bunschoten	220	10,47	0	70	0	18
Buren	170	6,45	0	90	0	23
Capelle aan den IJssel	680	10,24	0	710	0	178
Castricum	500	14,20	0	220	50	113
Coevorden	430	12,19	0	150	30	38
Cranendonck	220	10,64	0	70	0	18
Cromstrijen	150	11,72	0	50	0	13
Cuijk	230	9,31	0	150	0	38
Culemborg	290	10,41	0	220	0	55
Dalfsen	250	8,91	0	140	0	35
Dantumadiel	310	16,37	0	100	87	97
De Bilt	680	15,90	0	520	107	273
De Fryske Marren	600	11,63	0	270	0	68
De Marne	110	10,90	0	40	0	10
De Ronde Venen	290	6,78	0	200	0	50
De Wolden	310	13,06	0	100	25	37
Delft	860	8,48	14.650	13.770	3.663	3.443
Delfzijl	330	13,22	0	110	67	45
Den Helder	1.190	21,24	0	270	522	555
Deurne	600	18,79	0	150	216	237
Deventer	1.400	14,10	0	1.760	56	593
Diemen	250	9,17	0	2.130	0	533
Dinkelland	390	14,86	0	120	73	91
Doesburg	90	7,94	0	80	0	20
Doetinchem	1.160	20,33	0	370	455	537
Dongen	340	13,33	0	120	22	50
Dongeradeel	390	16,32	0	180	72	135
Dordrecht	1.480	12,47	0	1.290	0	323
Drechterland	180	9,29	0	80	0	20
Drimmelen	410	15,26	0	100	84	98
Dronten	340	8,34	0	890	0	223
Druten	440	23,70	0	110	225	235
Duiven	120	4,72	0	130	0	33

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Echt-Susteren	710	22,32	0	130	316	344
Edam-Volendam	300	8,38	0	150	0	38
Ede	1.600	14,11	2.520	2.310	796	754
Eemnes	60	6,67	0	30	0	8
Eemsmond	110	7,03	0	90	0	23
Eersel	390	21,02	0	80	203	177
Eijsden-Margraten	380	15,02	0	120	26	92
Eindhoven	1.990	8,77	12.510	12.320	3.128	3.080
Elburg	360	15,63	0	110	25	99
Emmen	1.320	12,28	0	680	0	170
Enkhuizen	220	11,91	0	120	0	30
Enschede	2.440	15,43	9.520	9.090	2.956	2.728
Epe	400	12,29	0	110	11	28
Ermelo	1.340	50,39	0	160	1.028	1.046
Etten-Leur	570	13,25	0	240	61	90
Ferwerderadiel	90	10,30	0	50	0	13
Franekeradeel	380	18,80	0	150	151	164
Geertruidenberg	350	16,28	0	110	53	108
Geldermalsen	320	12,04	0	100	0	25
Geldrop-Mierlo	260	6,65	0	290	0	73
Gemert-Bakel	230	7,66	0	140	0	35
Gennep	700	40,87	0	80	483	505
Giessenlanden	70	4,80	0	60	0	15
Gilze en Rijen	230	8,77	0	150	0	38
Goeree-Overflakkee	910	18,70	0	150	298	337
Goes	950	25,49	0	260	456	547
Goirle	200	8,58	0	150	0	38
Gooise Meren	690	12,12	0	430	77	108
Gorinchem	480	13,42	0	290	31	104
Gouda	920	12,82	0	990	104	267
Grave	280	22,64	0	70	122	143
Groningen	1.840	9,08	35.120	33.490	8.780	8.373
Grootegeest	120	9,86	0	50	0	13
Gulpen-Wittem	240	16,74	0	70	57	78
Haaksbergen	350	14,42	0	120	47	75
Haaren	390	28,03	0	60	280	230
Haarlem	1.910	12,00	3.400	3.150	850	788
Haarlemmerliede Spaarnw	10	1,77	0	20	0	5
Haarlemmermeer	1.210	8,29	1.120	1.080	280	270
Halderberge	390	13,19	0	130	0	52
Hardenberg	760	12,62	0	340	27	89
Harderwijk	420	9,06	0	290	0	73
Hardinxveld-Giessendam	170	9,51	0	80	0	20
Haren	370	18,91	0	200	117	174
Harlingen	260	16,39	0	100	50	86

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Hatterum	110	9,14	70	70	18	18
Heemskerk	540	13,79	0	210	38	101
Heemstede	600	22,28	0	140	274	297
Heerde	330	17,78	0	50	83	110
Heerenveen	670	13,35	0	500	52	165
Heerhugowaard	780	14,19	0	310	83	168
Heerlen	1.240	14,22	0	1.000	239	395
Heeze-Leende	340	21,64	0	60	122	158
Heiloo	190	8,31	0	140	169	35
Hellendoorn	580	16,21	0	170	126	174
Hellevoetsluis	310	8,01	0	170	0	43
Helmond	450	4,97	0	570	0	143
Hendrik-Ido-Ambacht	220	7,40	0	170	0	43
Hengelo O	840	10,40	0	1.120	0	280
Het Bildt	120	11,44	0	50	0	13
Heumen	240	14,57	0	130	23	66
Heusden	340	7,81	0	210	0	53
Hillegom	360	16,89	0	110	110	120
Hilvarenbeek	170	11,12	0	80	0	20
Hilversum	1.360	15,30	1.390	1.300	431	569
Hof van Twente	400	11,42	0	190	0	48
Hollands Kroon	380	7,98	0	160	0	40
Hoogeveen	880	15,91	0	290	246	259
Hoogezand-Sappemeer	810	23,66	0	240	356	440
Hoorn	620	8,55	0	540	0	135
Horst aan de Maas	480	11,39	0	190	0	48
Houten	370	7,51	0	380	0	95
Huizen	640	15,47	0	220	140	175
Hulst	520	18,98	0	60	176	191
IJsselstein	340	9,94	0	200	0	50
Kaag en Braassem	170	6,45	0	120	0	30
Kampen	590	11,24	0	510	40	128
Kapelle	90	7,13	0	50	0	13
Katwijk	760	11,78	0	370	0	93
Kerkrade	930	20,25	0	190	368	401
Koggenland	250	11,10	0	80	0	20
Kollumerland en Nwkruijl	210	16,31	0	80	30	68
Korendijk	130	11,86	0	40	0	10
Krimpen aan den IJssel	280	9,61	0	140	0	35
Krimpenerwaard	490	8,88	0	330	0	83
Laarbeek	200	9,11	0	90	0	23
Landerd	250	16,31	0	50	67	71
Landgraaf	810	21,62	0	200	242	390
Landsmeer	20	1,77	0	60	0	15
Langedijk	220	7,97	0	120	0	30

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Lansingerland	490	8,15	0	360	0	90
Laren	460	41,49	0	30	324	329
Leek	460	23,42	0	110	140	241
Leerdam	390	18,66	0	110	115	156
Leeuwarden	1.610	14,82	7.130	6.680	1.783	1.916
Leeuwarderadeel	270	26,71	0	70	155	161
Leiden	920	7,44	13.470	13.410	3.368	3.353
Leiderdorp	170	6,27	0	310	0	78
Leidschendam-Voorburg	750	10,05	0	820	0	205
Lelystad	830	10,79	0	560	0	140
Leudal	670	18,67	0	130	220	253
Leusden	230	7,75	0	190	0	48
Lingewaal	70	6,27	0	30	0	8
Lingewaard	500	10,83	0	230	0	58
Lisse	140	6,16	0	120	0	30
Littenseradiel	60	5,58	0	80	0	20
Lochem	610	18,18	0	160	227	229
Loon op Zand	250	10,83	0	80	0	20
Lopik	110	7,74	0	50	0	13
Loppersum	130	13,11	0	50	17	19
Losser	530	23,57	0	100	232	273
Maasdriel	200	8,25	0	80	0	20
Maasgouw	810	34,07	0	90	514	535
Maassluis	280	8,63	0	190	0	48
Maastricht	1.930	15,72	0	9.530	302	2.772
Marum	130	12,51	0	50	3	13
Medemblik	630	14,30	0	130	129	110
Meerssen	260	13,63	0	120	7	51
Meierijstad	710	8,89		360		90
Menameradiel	110	8,18	0	80	0	20
Menterwolde	160	13,16	0	60	7	22
Meppel	510	15,44	0	350	124	183
Middelburg	720	14,99	0	860	144	332
Midden Drenthe	520	15,57	0	190	96	149
Midden-Delfland	110	5,78	0	180	0	45
Mill en Sint Hubert	110	10,18	0	50	0	13
Moerdijk	340	9,20	0	150	0	38
Molenwaard	240	8,22	0	140	0	35
Montferland	340	9,63	0	120	0	30
Montfoort U	30	2,16	0	60	0	15
Mook en Middelaar	50	6,43	0	60	0	15
Neder-Betuwe	230	9,87	0	80	0	20
Nederweert	200	11,86	0	40	0	10
Neerijnen	100	8,10	0	40	0	10
Nieuwegein	360	5,82	0	530	0	133

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Nieuwkoop	630	22,57	0	100	235	305
Nijkerk	360	8,62	0	170	0	43
Nijmegen	2.130	12,27	0	17.940	0	4.485
Nissewaard	800	9,37	0	510	0	128
Noord-Beveland	150	20,32	0	30	61	65
Noordenveld	330	10,01	0	160	0	40
Noordoostpolder	630	13,54	0	260	53	111
Noordwijk	800	30,93	0	170	448	518
Noordwijkerhout	200	12,26	0	80	46	20
Nuenen c.a.	70	3,06	0	130	0	33
Nunspeet	510	18,96	0	110	163	200
Nuth	270	17,64	0	70	55	96
Oegstgeest	390	16,52	420	390	197	192
Oirschot	250	13,51	0	70	0	36
Oisterwijk	500	19,28	0	140	247	209
Oldambt	540	14,17	0	170	112	105
Oldebroek	230	9,89	0	100	0	25
Oldenzaal	440	13,75	0	210	53	91
Olst-Wijhe	370	20,60	0	90	162	168
Ommen	250	14,26	0	90	0	53
Onderbanken	50	6,36	0	30	0	8
Oost Gelre	690	23,28	0	120	308	348
Oosterhout	400	7,33	0	310	0	78
Ooststellingwerf	670	26,23	0	100	330	374
Oostzaan	100	10,36	0	50	0	13
Opmeer	100	8,76	0	40	0	10
Opsterland	580	19,52	0	150	184	245
Oss	640	7,08	0	590	0	148
Oud-Beijerland	260	10,83	0	110	23	28
Oude IJsselstreek	660	16,68	0	160	173	203
Ouder-Amstel	180	13,41	0	120	32	42
Oudewater	120	11,78	0	30	0	8
Overbetuwe	540	11,39	0	280	0	70
Papendrecht	160	4,95	0	180	0	45
Peel en Maas	620	14,30	0	150	54	114
Pekela	130	10,39	0	40	0	10
Pijnacker-Nootdorp	610	11,58	0	520	0	130
Purmerend	1.110	13,89	0	500	98	232
Putten	230	9,42	0	80	0	20
Raalte	620	16,80	0	190	122	205
Reimerswaal	200	8,95	0	70	0	18
Renkum	990	31,54	0	260	735	661
Renswoude	10	1,96	0	20	0	5
Reusel-De Mierden	70	5,42	0	40	0	10
Rheden	980	22,45	790	710	696	610

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Rhenen	310	15,82	0	120	42	94
Ridderkerk	440	9,69	0	250	0	63
Rijnwaarden	120	11,06	0	30	0	8
Rijssen-Holten	420	11,06	0	170	0	43
Rijswijk	590	11,56	0	820	0	205
Roerdalen	250	12,08	0	70	0	18
Roermond	630	10,98	0	450	0	113
Roosendaal	1.180	15,29	0	490	127	334
Rotterdam	7.360	11,60	25.720	25.150	6.430	6.288
Rozendaal	-	0,00	0	20	0	5
Rucphen	170	7,61	0	50	0	13
Schagen	600	12,99	0	210	0	73
Scherpenzeel	100	10,31	0	40	13	10
Schiedam	980	12,59	0	1.090	0	276
Schijndel			0		0	
Schiermonnikoog	-	0,00	0	0	0	0
Schinnen	130	10,04	0	60	0	15
Schouwen-Duiveland	410	12,14	0	130	22	33
's-Gravenhage	6.260	11,93	16.160	15.290	4.040	3.823
's-Hertogenbosch	1.640	10,76	0	3.160	0	790
Simpelveld	100	9,46	0	40	0	10
Sint-Anthonis	310	26,74	0	40	146	174
Sint-Michielsgestel	390	13,64	120	100	53	56
Sint-Oedenrode			0		0	
Sittard-Geleen	1.540	16,50	0	830	367	576
Sliedrecht	860	34,38	0	150	598	584
Slochteren	110	7,46	0	90	0	23
Sluis	260	10,99	0	60	0	15
Smallingerland	1.070	19,21	0	430	373	479
Soest	480	10,46	0	290	0	73
Someren	250	13,13	0	70	29	29
Son en Breugel	220	13,23	0	80	0	31
Stadskanaal	440	13,64	0	110	57	63
Staphorst	70	4,19	0	60	0	15
Stede Broec	260	12,06	0	90	0	23
Steenbergen	290	12,10	0	70	0	18
Steenwijkerland	480	11,05	0	260	0	65
Stein	250	9,98	0	100	0	25
Stichtse Vecht	480	7,45	0	350	0	88
Strijen	100	11,38	0	40	0	10
Sudwest Fryslan	1.210	14,38	0	630	173	311
Ten Boer	170	23,33	0	50	82	92
Terneuzen	630	11,54	0	150	0	38
Terschelling	50	10,29	0	460	0	115
Texel	250	18,46	0	50	60	93

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Teylingen	550	15,24	0	250	101	160
Tholen	240	9,40	0	90	0	23
Tiel	650	15,67	0	250	138	192
Tilburg	3.320	15,53	12.930	12.310	3.823	3.714
Tubbergen	210	9,93	0	90	0	23
Twenterand	320	9,45	0	120	0	30
Tynaarlo	1.000	30,05	0	170	624	625
Tytsjerksteradiel	580	18,15	0	220	134	234
Uden	480	11,60	0	250	0	63
Uitgeest	50	3,71	0	90	0	23
Uithoorn	240	8,22	0	140	0	35
Urk	200	9,89	0	70	0	18
Utrecht	3.120	9,10	32.440	29.900	8.110	7.475
Utrechtse Heuvelrug	1.280	26,10	0	340	645	749
Vaals	160	16,48	0	30	32	46
Valkenburg aan de Geul	340	20,68	0	110	121	162
Valkenswaard	320	10,49	0	150	0	38
Veendam	340	12,35	0	140	25	35
Veenendaal	680	10,58	0	530	0	133
Veghel			0		0	
Veere	360	16,44	0	70	78	103
Veldhoven	680	15,20	0	290	41	192
Velsen	810	11,98	0	370	44	93
Venlo	1.070	10,59	0	840	0	210
Venray	830	19,05	0	200	225	333
Vianen	200	10,15	0	100	0	25
Vlaardingen	920	12,78	0	640	0	176
Vlagtwedde	180	11,32	0	50	2	13
Vlieland	10	9,22	0	10	0	3
Vlissingen	510	11,49	990	880	248	220
Voerendaal	80	6,42	0	80	0	20
Voorschoten	350	13,83	0	240	25	92
Voorst	730	30,17	0	110	431	454
Vught	790	30,17	0	240	575	521
Waalre	60	3,55	0	70	0	18
Waalwijk	470	9,91	0	220	0	55
Waddinxveen	260	9,80	0	140	0	35
Wageningen	670	17,42	0	7.250	187	2.000
Wassenaar	360	13,82	0	130	0	66
Waterland	140	8,10	0	70	0	18
Weert	600	12,10	0	280	0	70
Weesp	260	13,87	0	190	63	73
Werkendam	340	12,67	0	90	0	26
West Maas en Waal	240	12,75	0	80	22	24
Westerveld	450	23,58	0	70	198	228

## Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten (vervolg)

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2017	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2017*	Aantal uitwonende studenten 2016**	Aantal uitwonende studenten 2017 e.v.***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2016****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2017
Westervoort	120	8,00	0	120	0	30
Westland	1.190	11,27	0	460	0	115
Weststellingwerf	450	17,57	0	120	121	159
Westvoorne	160	11,22	0	50	0	13
Wierden	110	4,54	0	110	0	28
Wijchen	420	10,27	0	220	0	55
Wijdmeren	190	8,10	0	70	0	18
Wijk bij Duurstede	170	7,23	0	110	0	28
Winsum	190	13,97	0	110	19	47
Winterswijk	540	18,68	0	140	175	212
Woensdrecht	270	12,36	0	60	0	15
Woerden	630	12,23	0	360	0	90
Wormerland	120	7,59	0	70	0	18
Woudenberg	290	22,83	0	80	113	151
Woudrichem	170	11,69	0	50	0	13
Zaanstad	1.230	8,00	0	1.230	0	308
Zaltbommel	230	8,29	0	110	0	28
Zandvoort	410	24,26	110	100	245	223
Zederik	140	10,11	0	60	0	15
Zeewolde	60	2,67	0	140	0	35
Zeist	2.070	32,95	0	1.400	1.293	1.631
Zevenaar	210	6,49	0	200	0	50
Zoetermeer	510	4,09	0	1.160	0	290
Zoeterwoude	390	46,61	0	70	282	303
Zuidhorn	300	15,91	0	160	50	103
Zuidplas	440	10,61	0	230	0	58
Zundert	390	18,01	0	60	104	133
Zutphen	760	16,05	0	410	235	269
Zwartewaterland	210	9,41	0	90	0	23
Zwijndrecht	370	8,33	0	260	0	65
Zwolle	1.870	14,89	4.270	4.080	1.408	1.314

\* het landelijk gemiddelde per 1000 inwoners is 12,55. Per gemeente dient het meerdere boven het landelijke gemiddelde te worden vermenigvuldigd met het aantal inwoners/1000. Bron: CBS, stand 1-1-2017, inwonertal 1-1-2017, definitieve status.

\*\* deze kolom bevat alleen een waarde voor die gemeenten waarvoor de maatstaf woonruimten in 2016 reeds het aantal uitwonende studenten omvat. Het aantal dient te worden vermenigvuldigd met de wegingsfactor van 25%. Bron: CBS, stand 31-12-2015, afgerond op

\*\*\* het aantal dient te worden vermenigvuldigd met de wegingsfactor van 25%. Bron: CBS, stand 31-12-2016, afgerond op tientallen,

\*\*\*\* inclusief de ophoging aantal personen in zorginstellingen bevoorschotting uitkeringsjaar 2016, stand juli 2017 (zie bijlage 2.4.3 (zie bijlage 2.4.3 septembercirculaire 2016)).



## Bijlage 2.5.1 Volumina maatstaven 2017-2022

Tabel 1 bevat de volumina van de voornaamste dynamische maatstaven van het gemeentefonds. Deze vormen de grondslag voor de ramingen van de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactoren van de jaren 2017 tot en met 2022.

**Tabel 1 Volumina maatstaven 2017-2022 (ramingen september 2017)**

Maatstaven	2017	2018	2019
- OZB	1.901.628.250.000	1.973.036.238.262	2.000.595.832.700
- inwoners	17.081.507	17.191.931	17.271.386
- jongeren	3.817.173	3.814.003	3.798.268
- ouderen	3.159.660	3.240.942	3.318.050
- ouderen 75-85 jaar	974.004	996.922	1.030.787
- huishoudens met een laag inkomen	2.341.491	2.362.381	2.383.464
- bijstandsonvangers	411.831	413.592	415.064
- uitkeringsontvangers	1.276.606	1.271.253	1.269.908
- minderheden	1.433.435	1.449.545	1.466.427
- eenpersoonhuishoudens	2.961.228	3.017.624	3.051.303
- eenouderhuishoudens	562.124	569.234	575.231
- huishoudens	8.039.377	8.128.618	8.180.231
- leerlingen (V)SO (gew ogen)	365.375	365.375	365.375
- leerlingen VO (gew ogen)	744.350	744.350	744.350
- oppervlakte bebouwing totaal	110.336	112.257	114.196
- woonruimten	7.928.937	8.002.643	8.072.921
- omgevingsadressendichtheid	15.730.284	15.944.179	16.153.537
- bedrijfsvestigingen	1.761.647	1.761.647	1.761.647

Maatstaven	2020	2021	2022
- OZB	2.028.551.011.765	2.049.199.884.394	2.070.064.668.291
- inwoners	17.342.426	17.405.655	17.461.878
- jongeren	3.782.080	3.761.786	3.745.712
- ouderen	3.395.823	3.474.144	3.555.175
- ouderen 75-85 jaar	1.069.174	1.098.916	1.181.483
- huishoudens met een laag inkomen	2.404.739	2.420.371	2.436.107
- bijstandsonvangers	426.593	441.890	455.988
- uitkeringsontvangers	1.279.282	1.295.200	1.306.108
- minderheden	1.483.960	1.501.263	1.517.406
- eenpersoonhuishoudens	3.077.075	3.105.288	3.135.399
- eenouderhuishoudens	580.162	583.864	586.500
- huishoudens	8.221.593	8.264.995	8.309.662
- leerlingen (V)SO (gew ogen)	365.375	365.375	365.375
- leerlingen VO (gew ogen)	744.350	744.350	744.350
- oppervlakte bebouwing totaal	116.147	118.159	120.200
- woonruimten	8.143.837	8.195.945	8.248.396
- omgevingsadressendichtheid	16.383.390	16.603.371	16.767.471
- bedrijfsvestigingen	1.761.647	1.761.647	1.761.647

Doorgaans zijn volumina mutaties van jaar tot jaar gebaseerd op de groei van de aantallen inwoners en woonruimten. Tabel 2 geeft een overzicht van de geraamde procentuele groei van deze maatstaven in de jaren 2017 tot en met 2021.

**Tabel 2 Raming groeipercentages: inwoners en woonruimten 2017-2021**

	2017	2018	2019	2020	2021
- inwoners	0,60%	0,65%	0,46%	0,41%	0,36%
- woonruimten	0,69%	0,93%	0,88%	0,88%	0,64%

## Bijlage 4.2-7 Decentralisatie-uitkering We Can Young

Decentralisatie-uitkering We Can Young	
<b>Gemeente</b>	<b>Bedrag 2017</b>
Alkmaar	10.000
Almere	10.000
Arnhem	8.000
Delft	10.000
Dordrecht	10.000
Eindhoven	10.000
Groningen	10.000
Leiden	10.000
Tilburg	10.000
Zwolle	10.000
<b>Totaal</b>	<b>98.000</b>

#### Bijlage 4.2-13 Decentralisatie-uitkering Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn

Decentralisatie-uitkering Tijdelijke oplossing anonieme hulplijn	
<b>Gemeente</b>	<b>Bedrag 2018</b>
Amsterdam	211.237
Berkelland	11.060
Lansingerland	15.026
Pijnacker-Nootdorp	13.164
Rotterdam	158.665
's-Gravenhage	131.221
Utrecht	85.760
Zoetermeer	31.191
<b>Totaal</b>	<b>657.324</b>

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Aa en Hunze	1.899.389	2.047.318	2.069.489	2.086.830	2.171.884
Aalburg	775.967	811.834	820.628	827.504	861.231
Aalsmeer	1.662.561	1.776.533	1.795.821	1.810.869	1.884.676
Aalten	2.173.807	2.322.672	2.347.747	2.367.419	2.463.910
Achtkarspelen	2.239.839	2.379.483	2.405.236	2.425.390	2.524.243
Alblasserdam	1.452.441	1.525.391	1.541.965	1.554.886	1.618.259
Albrandswaard	1.118.936	1.209.666	1.222.820	1.233.067	1.283.324
Alkmaar	7.238.284	7.821.585	7.905.985	7.972.230	8.297.160
Almelo	6.252.590	6.705.933	6.777.962	6.834.755	7.113.324
Almere	8.494.049	9.250.527	9.349.349	9.427.689	9.811.940
Alphen aan den Rijn	6.566.446	7.083.476	7.160.081	7.220.076	7.514.350
Alphen-Chaam	564.600	614.438	621.100	626.304	651.831
Ameland	243.619	256.690	259.474	261.648	272.312
Amersfoort	7.987.151	8.549.691	8.641.270	8.713.676	9.068.826
Amstelveen	5.310.584	5.562.875	5.623.359	5.670.478	5.901.593
Amsterdam	44.481.700	47.108.405	47.621.633	48.020.659	49.977.872
Apeldoorn	12.181.608	13.123.224	13.264.142	13.375.284	13.920.430
Appingedam	1.402.168	1.482.891	1.498.930	1.511.489	1.573.094
Arnhem	10.399.206	11.324.117	11.445.135	11.541.035	12.011.422
Assen	5.258.352	5.652.823	5.713.469	5.761.343	5.996.162
Asten	1.023.298	1.168.620	1.181.254	1.191.151	1.239.700
Baarle-Nassau	575.466	609.863	616.474	621.640	646.977
Baarn	1.974.135	2.090.857	2.113.562	2.131.272	2.218.137
Barendrecht	2.111.037	2.298.973	2.323.927	2.343.399	2.438.911
Barneveld	2.780.360	3.049.699	3.082.607	3.108.436	3.235.129
Bedum	790.416	860.753	870.082	877.372	913.132
Beek	1.368.183	1.439.514	1.455.112	1.467.305	1.527.109
Beemster	524.042	558.600	564.664	569.396	592.603
Beesel	1.054.336	1.145.449	1.157.809	1.167.511	1.215.096
Bellingwedde	900.526	942.590	952.797	960.781	999.940
Berg en Dal	3.065.545	3.263.202	3.298.548	3.326.187	3.461.755
Bergeijk	1.105.584	1.202.743	1.215.772	1.225.959	1.275.926
Bergen L	1.090.772	1.170.227	1.182.904	1.192.816	1.241.432
Bergen NH	2.153.796	2.314.250	2.339.355	2.358.957	2.455.103
Bergen op Zoom	5.396.495	5.684.957	5.746.215	5.794.363	6.030.528
Berkelland	3.520.851	3.810.453	3.851.657	3.883.930	4.042.230
Bernheze	1.780.126	1.937.611	1.958.601	1.975.012	2.055.509
Best	1.759.634	1.909.030	1.929.675	1.945.844	2.025.152
Beuningen	1.472.693	1.582.412	1.599.546	1.612.949	1.678.689
Beverwijk	2.910.646	3.118.701	3.152.660	3.179.077	3.308.648
Binnenmaas	1.796.131	1.978.034	1.999.505	2.016.259	2.098.437
Bladel	1.280.291	1.379.628	1.394.574	1.406.259	1.463.575
Blaricum	474.714	506.784	512.301	516.594	537.649
Bloemendaal	1.029.578	1.108.413	1.120.481	1.129.870	1.175.921
Bodegraven-Reeuwijk	1.799.832	1.939.819	1.960.903	1.977.333	2.057.925

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Boekel	589.010	641.562	648.509	653.943	680.596
Borger-Odoorn	2.028.968	2.161.484	2.184.888	2.203.196	2.292.993
Borne	1.569.477	1.697.111	1.715.461	1.729.835	1.800.339
Borsele	1.392.745	1.492.861	1.509.010	1.521.654	1.583.674
Boxmeer	2.031.224	2.218.083	2.242.069	2.260.855	2.353.003
Boxtel	2.109.922	2.315.391	2.340.427	2.360.038	2.456.228
Breda	12.198.050	13.079.364	13.219.840	13.330.611	13.873.936
Brielle	1.016.523	1.104.557	1.116.549	1.125.904	1.171.794
Bronckhorst	2.850.884	3.066.736	3.099.940	3.125.914	3.253.319
Brummen	1.699.360	1.831.651	1.851.492	1.867.006	1.943.101
Brunssum	3.069.017	3.287.937	3.323.509	3.351.357	3.487.951
Bunnik	798.723	873.245	882.726	890.123	926.402
Bunschoten	931.833	1.019.704	1.030.762	1.039.399	1.081.762
Buren	1.381.705	1.496.189	1.512.408	1.525.081	1.587.239
Capelle aan den IJssel	4.770.444	5.080.640	5.135.856	5.178.890	5.389.969
Castricum	2.143.421	2.323.742	2.348.985	2.368.667	2.465.208
Coevorden	2.922.224	3.147.887	3.181.889	3.208.551	3.339.324
Cranendonck	1.444.639	1.535.396	1.552.017	1.565.022	1.628.809
Cromstrijen	850.716	907.798	917.650	925.339	963.054
Cuijk	1.835.293	1.971.020	1.992.314	2.009.008	2.090.890
Culemborg	1.579.266	1.772.013	1.791.202	1.806.210	1.879.828
Dalfsen	1.706.297	1.878.968	1.899.270	1.915.184	1.993.243
Dantumadiel	1.643.313	1.747.924	1.766.832	1.781.636	1.854.252
De Bilt	2.734.252	2.873.023	2.904.208	2.928.542	3.047.903
De Fryske Marren	3.590.311	3.894.843	3.936.889	3.969.877	4.131.680
De Marne	914.261	973.243	983.789	992.033	1.032.466
De Ronde Venen	2.156.871	2.347.733	2.373.229	2.393.114	2.490.652
De Wolden	1.756.577	1.841.893	1.861.827	1.877.427	1.953.947
Delft	6.088.598	6.444.551	6.514.870	6.569.459	6.837.215
Delfzijl	2.660.257	2.833.263	2.863.863	2.887.860	3.005.562
Den Helder	4.996.601	5.308.820	5.366.188	5.411.152	5.631.698
Deurne	2.357.436	2.540.421	2.567.828	2.589.344	2.694.880
Deventer	7.071.765	7.540.246	7.621.231	7.685.090	7.998.317
Diemen	1.446.083	1.532.831	1.549.620	1.562.604	1.626.292
Dinkelland	1.614.612	1.771.519	1.790.672	1.805.676	1.879.271
Doesburg	1.037.055	1.113.776	1.125.830	1.135.263	1.181.534
Doetinchem	4.659.817	4.979.136	5.032.730	5.074.900	5.281.741
Dongen	1.790.635	1.977.998	1.999.428	2.016.181	2.098.356
Dongeradeel	2.091.716	2.221.133	2.245.121	2.263.933	2.356.206
Dordrecht	9.102.193	9.671.753	9.776.065	9.857.980	10.259.769
Drechterland	1.003.784	1.082.745	1.094.484	1.103.655	1.148.637
Drimmelen	1.831.733	1.956.191	1.977.417	1.993.986	2.075.256
Dronten	2.312.509	2.513.235	2.540.354	2.561.640	2.666.046
Druten	1.283.664	1.402.704	1.417.889	1.429.770	1.488.044
Duiven	1.560.044	1.704.794	1.723.203	1.737.642	1.808.465

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Echt-Susteren	2.819.407	2.993.937	3.026.300	3.051.658	3.176.037
Edam-Volendam	1.897.622	2.039.461	2.061.587	2.078.861	2.163.591
Ede	6.907.602	7.372.586	7.451.829	7.514.269	7.820.533
Eemnes	447.016	500.636	506.075	510.315	531.115
Eemsmond	1.517.550	1.610.751	1.628.196	1.641.839	1.708.756
Eersel	1.269.903	1.365.730	1.380.514	1.392.081	1.448.819
Eijsden-Margraten	1.668.517	1.779.552	1.798.842	1.813.915	1.887.846
Eindhoven	16.594.355	17.692.449	17.881.679	18.031.511	18.766.435
Elburg	1.481.241	1.600.810	1.618.118	1.631.677	1.698.180
Emmen	9.977.910	10.674.139	10.789.062	10.879.464	11.322.887
Enkhuizen	1.318.791	1.437.259	1.452.823	1.464.997	1.524.707
Enschede	11.897.516	12.790.056	12.927.618	13.035.940	13.567.256
Epe	2.635.893	2.830.333	2.860.952	2.884.924	3.002.507
Ermelo	2.223.371	2.372.194	2.397.831	2.417.923	2.516.472
Etten-Leur	2.889.288	3.144.698	3.178.658	3.205.292	3.335.933
Ferwerderadiel	593.164	632.798	639.653	645.012	671.301
Franekeradeel	1.709.466	1.844.103	1.864.003	1.879.621	1.956.230
Geertruidenberg	1.539.302	1.628.387	1.646.036	1.659.828	1.727.479
Geldermalsen	1.488.738	1.628.280	1.645.888	1.659.679	1.727.324
Geldrop-Mierlo	2.880.557	3.076.766	3.110.097	3.136.157	3.263.979
Gemert-Bakel	1.927.855	2.091.409	2.114.036	2.131.750	2.218.635
Gennep	1.644.850	1.769.585	1.788.728	1.803.716	1.877.231
Giessenlanden	762.935	818.113	826.983	833.912	867.901
Gilze en Rijen	1.740.082	1.898.999	1.919.600	1.935.684	2.014.579
Goeree-Overflakkee	3.359.374	3.666.425	3.706.199	3.737.254	3.889.576
Goes	3.355.062	3.577.613	3.616.117	3.646.417	3.795.036
Goirle	1.657.545	1.771.572	1.790.794	1.805.799	1.879.399
Gooise Meren	3.185.596	3.351.820	3.388.165	3.416.555	3.555.806
Gorinchem	2.641.367	2.873.332	2.904.420	2.928.757	3.048.126
Gouda	4.858.237	5.218.027	5.274.535	5.318.731	5.535.510
Grave	982.045	1.055.366	1.066.793	1.075.731	1.119.576
Groningen	11.328.607	11.985.626	12.113.831	12.215.334	12.713.203
Grootegast	857.474	920.488	930.457	938.254	976.495
Gulpen-Wittem	1.187.245	1.253.967	1.267.558	1.278.179	1.330.275
Haaksbergen	1.744.906	1.891.464	1.911.871	1.927.891	2.006.468
Haaren	944.450	1.081.280	1.092.993	1.102.151	1.147.072
Haarlem	9.976.791	10.540.951	10.655.172	10.744.453	11.182.372
Haarlemmerliede Spaarnw	299.020	309.609	312.972	315.595	328.458
Haarlemmermeer	7.128.607	7.791.006	7.875.391	7.941.379	8.265.052
Halderberge	2.378.920	2.535.160	2.562.649	2.584.122	2.689.445
Hardenberg	3.936.612	4.242.434	4.288.144	4.324.075	4.500.315
Harderwijk	3.039.193	3.280.999	3.316.360	3.344.148	3.480.448
Hardinxveld-Giessendam	1.162.023	1.201.620	1.214.641	1.224.819	1.274.740
Haren	1.409.187	1.504.399	1.520.691	1.533.433	1.595.933
Harlingen	1.465.381	1.557.024	1.573.802	1.586.989	1.651.671

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Hattem	798.718	846.282	855.454	862.622	897.780
Heemskerk	3.004.322	3.202.282	3.237.053	3.264.177	3.397.217
Heemstede	1.864.524	1.969.747	1.991.177	2.007.861	2.089.697
Heerde	1.382.321	1.470.938	1.486.856	1.499.314	1.560.423
Heerenveen	4.012.832	4.226.639	4.272.143	4.307.940	4.483.522
Heerhugowaard	3.180.995	3.484.297	3.521.849	3.551.358	3.696.104
Heerlen	10.107.990	10.896.966	11.014.308	11.106.598	11.559.278
Heeze-Leende	1.176.380	1.257.138	1.270.758	1.281.406	1.333.633
Heiloo	1.511.877	1.671.778	1.689.910	1.704.070	1.773.524
Hellendoorn	2.604.511	2.786.504	2.816.471	2.840.071	2.955.825
Hellevoetsluis	2.479.148	2.666.252	2.695.105	2.717.687	2.828.454
Helmond	6.197.340	6.674.102	6.745.660	6.802.182	7.079.424
Hendrik-Ido-Ambacht	1.504.931	1.636.775	1.654.555	1.668.419	1.736.420
Hengelo O	6.241.543	6.642.863	6.714.329	6.770.589	7.046.543
Het Bildt	849.985	907.935	917.763	925.453	963.172
Heumen	1.033.946	1.111.596	1.123.645	1.133.061	1.179.242
Heusden	2.808.536	3.045.546	3.078.401	3.104.195	3.230.715
Hillegom	1.439.679	1.544.942	1.561.733	1.574.819	1.639.005
Hilvarenbeek	906.913	996.128	1.006.931	1.015.368	1.056.752
Hilversum	5.993.447	6.318.128	6.386.571	6.440.084	6.702.568
Hof van Twente	2.674.064	2.885.703	2.916.914	2.941.355	3.061.238
Hollands Kroon	2.839.844	3.054.025	3.087.105	3.112.972	3.239.850
Hoogeveen	4.993.797	5.292.581	5.349.535	5.394.359	5.614.221
Hoogezand-Sappemeer	3.625.974	3.838.208	3.879.603	3.912.110	4.071.559
Hoorn	4.651.151	5.004.673	5.058.521	5.100.907	5.308.809
Horst aan de Maas	2.748.256	3.007.397	3.039.900	3.065.372	3.190.309
Houten	1.909.906	2.067.010	2.089.337	2.106.844	2.192.714
Huizen	2.589.156	2.820.411	2.850.999	2.874.888	2.992.062
Hulst	2.241.596	2.396.014	2.421.836	2.442.128	2.541.664
IJsselstein	1.830.247	1.984.253	2.005.802	2.022.609	2.105.046
Kaag en Braassem	1.404.854	1.542.327	1.559.056	1.572.119	1.636.195
Kampen	3.427.184	3.728.888	3.768.969	3.800.549	3.955.451
Kapelle	773.538	819.747	828.600	835.543	869.598
Katwijk	4.088.012	4.376.250	4.423.615	4.460.681	4.642.488
Kerkrade	5.192.684	5.580.808	5.641.111	5.688.379	5.920.224
Koggenland	1.144.215	1.242.813	1.256.292	1.266.818	1.318.451
Kollumerland en Nwkruijl	996.331	1.059.724	1.071.192	1.080.168	1.124.193
Korendijk	665.800	706.455	714.117	720.100	749.450
Krimpen aan den IJssel	2.096.262	2.252.317	2.276.824	2.295.901	2.389.477
Krimpenerwaard	3.333.238	3.628.123	3.667.519	3.698.250	3.848.982
Laarbeek	1.459.226	1.614.226	1.631.723	1.645.395	1.712.458
Landerd	945.435	1.023.154	1.034.241	1.042.907	1.085.413
Landgraaf	3.718.765	3.960.102	4.002.891	4.036.431	4.200.947
Landsmeer	634.791	666.434	673.682	679.327	707.015
Langedijk	1.398.651	1.525.900	1.542.419	1.555.343	1.618.736



## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Lansingerland	2.076.821	2.285.104	2.309.907	2.329.262	2.424.197
Laren	673.661	719.022	726.839	732.930	762.802
Leek	1.619.016	1.747.271	1.766.129	1.780.928	1.853.515
Leerdam	1.622.076	1.738.838	1.757.691	1.772.419	1.844.659
Leeuwarden	8.374.926	8.912.703	9.008.332	9.083.814	9.454.049
Leeuwarderadeel	803.496	862.236	871.565	878.868	914.689
Leiden	6.610.021	7.088.642	7.165.577	7.225.618	7.520.117
Leiderdorp	1.788.898	1.945.551	1.966.768	1.983.247	2.064.080
Leidschendam-Voorburg	5.601.196	5.960.084	6.025.056	6.075.541	6.323.166
Lelystad	4.532.742	4.834.217	4.886.178	4.927.120	5.127.938
Leudal	2.459.814	2.649.911	2.678.603	2.701.047	2.811.135
Leusden	1.537.610	1.677.827	1.696.008	1.710.220	1.779.924
Lingewaal	625.959	681.400	688.789	694.560	722.869
Lingewaard	2.931.926	3.243.513	3.278.660	3.306.133	3.440.883
Lisse	1.539.136	1.676.801	1.695.029	1.709.232	1.778.896
Littenseradiel	637.591	700.753	708.343	714.278	743.391
Lochem	2.529.789	2.741.645	2.771.300	2.794.521	2.908.420
Loon op Zand	1.747.766	1.865.710	1.885.950	1.901.752	1.979.263
Lopik	658.353	708.921	716.610	722.614	752.066
Loppersum	812.435	851.872	861.103	868.318	903.709
Losser	1.787.324	1.952.209	1.973.347	1.989.881	2.070.984
Maasdriel	1.383.523	1.491.149	1.507.320	1.519.950	1.581.900
Maasgouw	2.122.186	2.280.990	2.305.682	2.325.002	2.419.764
Maassluis	2.497.564	2.669.149	2.698.155	2.720.763	2.831.655
Maastricht	10.579.845	11.210.955	11.331.814	11.426.764	11.892.493
Marum	639.917	695.896	703.424	709.318	738.228
Medemblik	2.669.822	2.889.216	2.920.473	2.944.944	3.064.974
Meerssen	1.503.165	1.614.493	1.631.978	1.645.653	1.712.726
Meerijstad		5.523.948	5.583.610	5.630.396	5.859.878
Menameradiel	893.887	940.530	950.718	958.684	997.758
Menterwolde	987.232	1.051.622	1.063.013	1.071.920	1.115.609
Meppel	2.464.183	2.646.634	2.675.110	2.697.525	2.807.470
Middelburg	3.746.770	3.986.019	4.028.902	4.062.661	4.228.245
Midden Drenthe	2.466.298	2.595.265	2.623.318	2.645.299	2.753.116
Midden-Delfland	791.437	859.240	868.610	875.888	911.587
Mill en Sint Hubert	790.649	842.651	851.779	858.916	893.923
Moerdijk	2.603.971	2.786.576	2.816.803	2.840.405	2.956.174
Molenwaard	1.335.233	1.450.065	1.465.798	1.478.080	1.538.324
Montferland	2.855.258	3.049.966	3.082.947	3.108.779	3.235.486
Montfoort U	639.120	699.127	706.722	712.643	741.689
Mook en Middelaar	509.576	537.307	543.130	547.681	570.003
Neder-Betuwe	1.450.652	1.549.350	1.566.139	1.579.262	1.643.629
Nederweert	1.197.618	1.296.625	1.310.649	1.321.631	1.375.498
Neerijnen	616.424	672.504	679.793	685.489	713.428
Nieuwegein	3.926.400	4.279.467	4.325.778	4.362.024	4.539.810

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Nieuwkoop	1.614.933	1.776.734	1.795.997	1.811.046	1.884.860
Nijkerk	2.353.141	2.555.598	2.583.268	2.604.913	2.711.084
Nijmegen	11.378.252	12.181.183	12.311.479	12.414.638	12.920.631
Nissewaard	6.228.901	6.719.332	6.792.058	6.848.970	7.128.118
Noord-Beveland	549.928	605.763	612.330	617.461	642.627
Noordenveld	2.518.983	2.724.855	2.754.304	2.777.382	2.890.582
Noordoostpolder	2.779.291	2.924.230	2.955.710	2.980.476	3.101.954
Noordwijk	1.810.663	1.950.045	1.971.239	1.987.757	2.068.773
Noordwijkerhout	1.071.656	1.164.073	1.176.723	1.186.583	1.234.945
Nuenen c.a.	1.354.827	1.466.817	1.482.716	1.495.140	1.556.079
Nunspeet	1.808.084	1.962.002	1.983.185	1.999.802	2.081.310
Nuth	1.306.063	1.412.009	1.427.314	1.439.274	1.497.935
Oegstgeest	1.109.467	1.208.897	1.222.074	1.232.314	1.282.540
Oirschot	1.061.383	1.159.285	1.171.848	1.181.667	1.229.829
Oisterwijk	1.812.247	1.995.793	2.017.409	2.034.313	2.117.227
Oldambt	4.312.992	4.541.979	4.591.043	4.629.511	4.818.200
Oldebroek	1.477.641	1.584.594	1.601.732	1.615.153	1.680.983
Oldenzaal	2.516.706	2.692.896	2.721.953	2.744.760	2.856.630
Olst-Wijhe	1.239.936	1.343.963	1.358.511	1.369.894	1.425.727
Ommen	1.156.956	1.210.527	1.223.570	1.233.823	1.284.111
Onderbanken	669.414	706.936	714.602	720.590	749.959
Oost Gelre	2.043.074	2.187.373	2.210.982	2.229.508	2.320.377
Oosterhout	4.048.934	4.364.018	4.411.172	4.448.133	4.629.429
Ooststellingwerf	2.194.196	2.344.915	2.370.270	2.390.131	2.487.547
Oostzaan	548.076	576.223	582.492	587.373	611.313
Opmeer	653.873	706.576	714.231	720.215	749.570
Opsterland	2.166.634	2.314.354	2.339.386	2.358.988	2.455.135
Oss	6.591.833	7.013.255	7.088.772	7.148.169	7.439.513
Oud-Beijerland	1.505.747	1.657.299	1.675.298	1.689.335	1.758.189
Oude IJsselstreek	3.409.907	3.602.171	3.641.044	3.671.552	3.821.196
Ouder-Amstel	716.199	766.338	774.686	781.177	813.016
Oudewater	557.822	588.711	595.107	600.093	624.552
Overbetuwe	2.632.735	2.851.840	2.882.721	2.906.875	3.025.353
Papendrecht	2.183.584	2.351.823	2.377.373	2.397.293	2.495.001
Peel en Maas	2.937.522	3.216.162	3.250.932	3.278.172	3.411.782
Pekela	1.327.658	1.397.296	1.412.381	1.424.216	1.482.264
Pijnacker-Nootdorp	2.129.201	2.341.210	2.366.719	2.386.550	2.483.821
Purmerend	6.254.103	6.612.409	6.683.956	6.739.962	7.014.667
Putten	1.642.187	1.755.192	1.774.163	1.789.028	1.861.945
Raalte	2.541.839	2.721.968	2.751.346	2.774.400	2.887.478
Reimerswaal	1.428.975	1.523.589	1.540.081	1.552.985	1.616.281
Renkum	2.616.689	2.826.992	2.857.620	2.881.565	2.999.011
Renswoude	203.074	213.800	216.119	217.930	226.813
Reusel-De Mierden	780.862	840.852	849.960	857.082	892.015
Rheden	4.225.695	4.472.248	4.520.771	4.558.651	4.744.451

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Rhenen	1.312.804	1.422.616	1.438.040	1.450.089	1.509.192
Ridderkerk	3.962.292	4.248.385	4.294.485	4.330.469	4.506.970
Rijnwaarden	801.131	871.084	880.521	887.899	924.088
Rijssen-Holtten	2.413.739	2.574.734	2.602.445	2.624.251	2.731.209
Rijswijk	4.598.806	4.881.686	4.935.031	4.976.382	5.179.208
Roerdalen	1.643.303	1.768.928	1.788.087	1.803.069	1.876.558
Roermond	4.846.711	5.215.097	5.271.211	5.315.379	5.532.022
Roosendaal	6.090.172	6.494.761	6.564.799	6.619.806	6.889.615
Rotterdam	47.426.206	50.283.202	50.824.421	51.250.284	53.339.130
Rozendaal	67.702	72.164	72.949	73.560	76.559
Rucphen	1.942.655	2.069.879	2.092.269	2.109.801	2.195.791
Schagen	3.023.914	3.247.484	3.282.657	3.310.163	3.445.078
Scherpenzeel	556.704	608.018	614.616	619.766	645.026
Schiedam	5.866.804	6.216.067	6.283.780	6.336.433	6.594.692
Schijndel	1.677.577				
Schiermonnikoog	91.969	98.550	99.620	100.455	104.549
Schinnen	1.025.678	1.082.254	1.093.979	1.103.146	1.148.108
Schouwen-Duiveland	2.617.201	2.926.209	2.957.929	2.982.714	3.104.283
's-Gravenhage	33.587.322	35.645.351	36.031.774	36.333.688	37.814.566
's-Hertogenbosch	9.894.767	10.778.007	10.893.512	10.984.790	11.432.505
Simpelveld	1.020.638	1.060.673	1.072.172	1.081.156	1.125.222
Sint-Anthonis	808.096	870.473	879.901	887.273	923.437
Sint-Michielsgestel	1.886.837	2.014.729	2.036.561	2.053.625	2.137.326
Sint-Oedenrode	1.080.777				
Sittard-Geleen	8.956.430	9.553.490	9.656.307	9.737.218	10.134.085
Sliedrecht	2.144.001	2.289.800	2.314.645	2.334.040	2.429.170
Slochteren	991.430	1.005.858	1.016.757	1.025.276	1.067.064
Sluis	2.051.913	2.197.171	2.220.949	2.239.559	2.330.838
Smallingerland	4.658.352	4.992.760	5.046.381	5.088.665	5.296.068
Soest	3.018.634	3.246.703	3.281.877	3.309.376	3.444.258
Someren	1.205.892	1.301.726	1.315.813	1.326.839	1.380.918
Son en Breugel	1.116.219	1.203.499	1.216.524	1.226.717	1.276.715
Stadskanaal	3.735.574	3.981.582	4.024.543	4.058.265	4.223.671
Staphorst	745.979	810.277	818.985	825.847	859.507
Stede Broec	1.326.785	1.427.193	1.442.605	1.454.693	1.513.983
Steenbergen	1.807.027	1.940.820	1.961.851	1.978.290	2.058.920
Steenwijkerland	3.436.779	3.656.182	3.695.634	3.726.600	3.878.488
Stein	2.185.443	2.359.181	2.384.686	2.404.667	2.502.676
Stichtse Vecht	3.376.935	3.649.838	3.689.460	3.720.374	3.872.008
Strijen	599.525	630.829	637.674	643.018	669.226
Sudwest Fryslan	6.291.620	6.749.018	6.821.739	6.878.899	7.159.267
Ten Boer	415.431	478.728	483.917	487.972	507.860
Terneuzen	4.792.850	5.088.113	5.142.961	5.186.055	5.397.426
Terschelling	276.552	289.626	292.759	295.212	307.244
Texel	934.202	1.007.232	1.018.123	1.026.654	1.068.498

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Teylingen	1.854.694	1.995.937	2.017.593	2.034.499	2.117.420
Tholen	1.857.216	1.944.910	1.965.991	1.982.464	2.063.265
Tiel	2.772.391	3.028.528	3.061.155	3.086.804	3.212.615
Tilburg	15.183.096	16.493.332	16.670.833	16.810.520	17.495.679
Tubbergen	1.248.471	1.338.807	1.353.300	1.364.639	1.420.259
Twenterand	2.358.124	2.526.808	2.554.111	2.575.512	2.680.484
Tynaarlo	2.305.232	2.449.079	2.475.569	2.496.313	2.598.057
Tytsjerksteradiel	2.436.233	2.625.385	2.653.771	2.676.007	2.785.075
Uden	2.856.074	3.127.180	3.160.858	3.187.344	3.317.252
Uitgeest	573.283	625.317	632.118	637.414	663.394
Uithoorn	1.764.364	1.875.503	1.895.877	1.911.763	1.989.682
Urk	600.749	629.058	635.797	641.124	667.255
Utrecht	14.850.094	15.761.577	15.930.079	16.063.559	16.718.273
Utrechtse Heuvelrug	3.289.482	3.466.551	3.504.155	3.533.517	3.677.535
Vaals	958.902	1.024.023	1.035.130	1.043.803	1.086.347
Valkenburg aan de Geul	1.590.308	1.718.192	1.736.816	1.751.369	1.822.751
Valkenswaard	2.602.517	2.817.501	2.847.976	2.871.839	2.988.889
Veendam	2.735.636	2.884.388	2.915.462	2.939.891	3.059.714
Veenendaal	4.179.153	4.514.936	4.563.588	4.601.827	4.789.387
Veere	1.334.622	1.444.903	1.460.559	1.472.797	1.532.825
Veghel	2.349.070				
Veldhoven	3.153.414	3.395.021	3.431.723	3.460.478	3.601.519
Velsen	4.905.422	5.224.724	5.281.263	5.325.515	5.542.571
Venlo	8.802.442	9.533.031	9.635.662	9.716.400	10.112.418
Venray	3.153.841	3.427.461	3.464.366	3.493.394	3.635.777
Vianen	1.206.126	1.296.639	1.310.708	1.321.691	1.375.560
Vlaardingen	6.290.392	6.605.494	6.677.264	6.733.214	7.007.644
Vlagtwedde	1.804.349	1.888.967	1.909.379	1.925.378	2.003.852
Vlieland	79.464	85.046	85.967	86.687	90.221
Vlissingen	4.004.139	4.244.989	4.290.702	4.326.654	4.502.999
Voerendaal	985.245	1.041.527	1.052.821	1.061.643	1.104.913
Voorschoten	1.446.760	1.541.799	1.558.600	1.571.659	1.635.716
Voorst	1.827.709	1.952.473	1.973.610	1.990.147	2.071.261
Vught	1.744.877	1.840.662	1.860.586	1.876.176	1.952.645
Waalre	1.042.827	1.093.505	1.105.358	1.114.620	1.160.049
Waalwijk	3.578.767	3.902.985	3.945.117	3.978.173	4.140.315
Waddinxveen	1.685.822	1.834.294	1.854.220	1.869.756	1.945.964
Wageningen	1.892.028	2.073.257	2.095.660	2.113.219	2.199.349
Wassenaar	1.333.973	1.434.730	1.450.348	1.462.501	1.522.109
Waterland	1.033.991	1.094.176	1.106.056	1.115.324	1.160.782
Weert	4.031.664	4.326.433	4.373.043	4.409.685	4.589.414
Weesp	1.205.365	1.323.634	1.338.055	1.349.267	1.404.260
Werkendam	1.620.368	1.717.871	1.736.502	1.751.052	1.822.421
West Maas en Waal	1.237.172	1.337.250	1.351.739	1.363.065	1.418.620
Westerveld	1.589.073	1.688.558	1.706.843	1.721.144	1.791.294

## Bijlage 4.2.1 Integratie-uitkering Wmo (vervolg)

Integratie-uitkering Wmo					
Gemeente	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018-2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021-2022
Westervoort	1.006.339	1.084.150	1.095.909	1.105.091	1.150.132
Westland	6.450.877	6.887.259	6.961.486	7.019.817	7.305.929
Weststellingwerf	2.252.387	2.395.642	2.421.502	2.441.792	2.541.314
Westvoorne	904.563	989.349	1.000.087	1.008.467	1.049.570
Wierden	1.392.986	1.531.568	1.548.119	1.561.091	1.624.717
Wijchen	2.635.749	2.855.962	2.886.761	2.910.950	3.029.594
Wijdmeren	1.408.868	1.526.710	1.543.286	1.556.218	1.619.646
Wijk bij Duurstede	1.191.316	1.298.032	1.312.109	1.323.104	1.377.030
Winsum	935.584	1.000.644	1.011.483	1.019.958	1.061.529
Winterswijk	2.463.793	2.636.350	2.664.778	2.687.107	2.796.627
Woensdrecht	1.579.084	1.679.842	1.698.038	1.712.266	1.782.054
Woerden	2.779.564	3.009.557	3.042.173	3.067.664	3.192.695
Wormerland	1.057.234	1.147.821	1.160.311	1.170.034	1.217.722
Woudenberg	725.798	800.894	809.578	816.362	849.635
Woudrichem	893.734	960.804	971.221	979.359	1.019.275
Zaanstad	10.551.853	11.359.258	11.481.758	11.577.965	12.049.856
Zaltbommel	1.544.825	1.671.746	1.689.866	1.704.026	1.773.478
Zandvoort	1.511.308	1.597.343	1.614.746	1.628.276	1.694.641
Zederik	797.784	854.404	863.669	870.906	906.402
Zeewolde	872.369	937.159	947.283	955.220	994.153
Zeist	4.499.636	4.787.525	4.839.288	4.879.837	5.078.728
Zevenaar	2.672.587	2.890.714	2.921.962	2.946.445	3.066.536
Zoetermeer	7.636.792	8.331.601	8.421.664	8.492.230	8.838.354
Zoeterwoude	576.731	623.735	630.505	635.788	661.701
Zuidhorn	1.107.928	1.179.251	1.192.015	1.202.003	1.250.994
Zuidplas	2.041.139	2.214.409	2.238.499	2.257.256	2.349.256
Zundert	1.702.540	1.832.438	1.852.279	1.867.799	1.943.926
Zutphen	3.835.371	4.117.778	4.162.125	4.197.000	4.368.060
Zwartewaterland	1.178.934	1.256.233	1.269.822	1.280.462	1.332.651
Zwijndrecht	3.652.655	3.892.836	3.935.105	3.968.078	4.129.808
Zwolle	7.476.080	7.970.672	8.055.800	8.123.300	8.454.388
<b>Totaal</b>	<b>1.161.395.000</b>	<b>1.244.920.663</b>	<b>1.258.368.663</b>	<b>1.268.912.663</b>	<b>1.320.630.663</b>

## **Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect**

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect(vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Aa en Hunze	59.826
Aalburg	0
Aalsmeer	34.186
Aalten	45.581
Achtkarspelen	11.395
Alblasserdam	11.395
Albrandswaard	51.279
Alkmaar	182.326
Almelo	96.860
Almere	327.616
Alphen aan den Rijn	42.733
Alphen-Chaam	56.977
Ameland	0
Amersfoort	319.070
Amstelveen	176.628
Amsterdam	1.464.302
Apeldoorn	256.395
Appingedam	34.186
Arnhem	287.733
Assen	96.860
Asten	22.791
Baarle-Nassau	31.337
Baarn	22.791
Barendrecht	39.884
Barneveld	119.651
Bedum	17.093
Beek	5.698
Beemster	34.186
Beesel	19.942
Bellingwedde	39.884
Berg en Dal	25.640
Bergeijk	31.337
Bergen L	8.547
Bergen NH	28.488
Bergen op Zoom	85.465
Berkelland	34.186
Bernheze	65.523
Best	48.430
Beuningen	74.070
Beverwijk	85.465
Binnenmaas	45.581
Bladel	48.430
Blaricum	17.093
Bloemendaal	42.733
Bodegraven-Reeuwijk	14.244

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Boekel	34.186
Borger-Odoorn	82.616
Borne	31.337
Borsele	31.337
Boxmeer	22.791
Boxtel	5.698
Breda	293.430
Brielle	37.035
Bronckhorst	45.581
Brummen	37.035
Brunssum	54.128
Bunnik	48.430
Bunschoten	22.791
Buren	14.244
Capelle aan den IJssel	79.767
Castricum	74.070
Coevorden	71.221
Cranendonck	45.581
Cromstrijen	8.547
Cuijk	31.337
Culemborg	17.093
Dalfsen	68.372
Dantumadiel	51.279
De Bilt	139.593
De Fryske Marren	94.012
De Marne	34.186
De Ronde Venen	62.674
De Wolden	74.070
Delft	179.477
Delfzijl	91.163
Den Helder	59.826
Deurne	48.430
Deventer	173.779
Diemen	22.791
Dinkelland	51.279
Doesburg	14.244
Doetinchem	96.860
Dongen	5.698
Dongeradeel	-11.395
Dordrecht	142.442
Drechterland	31.337
Drimmelen	19.942
Dronten	91.163
Druten	25.640
Duiven	11.395



**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Echt-Susteren	48.430
Edam-Volendam	48.430
Ede	142.442
Eemnes	51.279
Eemsmond	48.430
Eersel	5.698
Eijsden-Margraten	39.884
Eindhoven	333.314
Elburg	45.581
Emmen	236.453
Enkhuizen	2.849
Enschede	162.384
Epe	31.337
Ermelo	45.581
Etten-Leur	82.616
Ferwerderadiel	0
Franekeradeel	25.640
Geertruidenberg	14.244
Geldermalsen	45.581
Geldrop-Mierlo	62.674
Gemert-Bakel	42.733
Gennep	22.791
Giessenlanden	25.640
Gilze en Rijen	51.279
Goeree-Overflakkee	139.593
Goes	42.733
Goirle	14.244
Gooise Meren	136.744
Gorinchem	45.581
Gouda	125.349
Grave	37.035
Groningen	339.012
Grootevast	25.640
Gulpen-Wittem	48.430
Haaksbergen	82.616
Haaren	19.942
Haarlem	139.593
Haarlemmerliede Spaarnw	17.093
Haarlemmermeer	225.058
Halderberge	25.640
Hardenberg	111.105
Harderwijk	85.465
Hardinxveld-Giessendam	5.698
Haren	17.093
Harlingen	54.128

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Hatterij	19.942
Heemskerk	45.581
Heemstede	8.547
Heerde	31.337
Heerenveen	68.372
Heerhugowaard	88.314
Heerlen	113.953
Heeze-Leende	54.128
Heiloo	17.093
Hellendoorn	37.035
Hellevoetsluis	62.674
Helmond	133.895
Hendrik-Ido-Ambacht	74.070
Hengelo O	85.465
Het Bildt	51.279
Heumen	19.942
Heusden	54.128
Hillegom	39.884
Hilvarenbeek	19.942
Hilversum	122.500
Hof van Twente	17.093
Hollands Kroon	125.349
Hoogeveen	65.523
Hoogezand-Sappemeer	59.826
Hoorn	128.198
Horst aan de Maas	42.733
Houten	71.221
Huizen	79.767
Hulst	96.860
IJsselstein	99.709
Kaag en Braassem	22.791
Kampen	82.616
Kapelle	19.942
Katwijk	116.802
Kerkrade	59.826
Koggenland	65.523
Kollumerland en Nwkruij	19.942
Korendijk	54.128
Krimpen aan den IJssel	56.977
Krimpenerwaard	116.802
Laarbeek	28.488
Landerd	45.581
Landgraaf	25.640
Landsmeer	45.581
Langedijk	54.128

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Lansingerland	128.198
Laren	5.698
Leek	8.547
Leerdam	22.791
Leeuwarden	168.081
Leeuwarderadeel	8.547
Leiden	119.651
Leiderdorp	51.279
Leidschendam-Voorburg	105.407
Lelystad	76.919
Leudal	96.860
Leusden	42.733
Lingewaal	0
Lingewaard	65.523
Lisse	0
Littenseradiel	14.244
Lochem	74.070
Loon op Zand	19.942
Lopik	19.942
Loppersum	19.942
Losser	39.884
Maasdriel	31.337
Maasgouw	28.488
Maassluis	45.581
Maastricht	105.407
Marum	22.791
Medemblik	71.221
Meerssen	45.581
Meierijstad	122.500
Menameradiel	48.430
Menterwolde	17.093
Meppel	71.221
Middelburg	216.512
Midden Drenthe	96.860
Midden-Delfland	74.070
Mill en Sint Hubert	19.942
Moerdijk	59.826
Molenwaard	37.035
Montferland	19.942
Montfoort U	28.488
Mook en Middelaar	0
Neder-Betuwe	28.488
Nederweert	2.849
Neerijnen	22.791
Nieuwegein	290.581

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Nieuwkoop	28.488
Nijkerk	31.337
Nijmegen	236.453
Nissewaard	199.419
Noord-Beveland	17.093
Noordenveld	65.523
Noordoostpolder	105.407
Noordwijk	105.407
Noordwijkerhout	14.244
Nuenen c.a.	59.826
Nunspeet	31.337
Nuth	28.488
Oegstgeest	34.186
Oirschot	14.244
Oisterwijk	34.186
Oldambt	108.256
Oldebroek	39.884
Oldenzaal	45.581
Olst-Wijhe	19.942
Ommen	19.942
Onderbanken	8.547
Oost Gelre	19.942
Oosterhout	119.651
Ooststellingwerf	19.942
Oostzaan	17.093
Opmeer	28.488
Opsterland	45.581
Oss	159.535
Oud-Beijerland	54.128
Oude IJsselstreek	96.860
Ouder-Amstel	28.488
Oudewater	11.395
Overbetuwe	99.709
Papendrecht	48.430
Peel en Maas	56.977
Pekela	22.791
Pijnacker-Nootdorp	113.953
Purmerend	153.837
Putten	51.279
Raalte	59.826
Reimerswaal	25.640
Renkum	25.640
Renswoude	28.488
Reusel-De Mierden	22.791
Rheden	51.279

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Rhenen	14.244
Ridderkerk	79.767
Rijnwaarden	59.826
Rijssen-Holten	28.488
Rijswijk	142.442
Roerdalen	14.244
Roermond	119.651
Roosendaal	79.767
Rotterdam	1.071.163
Rozendaal	0
Rucphen	65.523
Schagen	56.977
Scherpenzeel	2.849
Schiedam	168.081
Schiermonnikoog	0
Schinnen	51.279
Schouwen-Duiveland	19.942
's-Gravenhage	885.988
's-Hertogenbosch	179.477
Simpelveld	17.093
Sint-Anthonis	11.395
Sint-Michielsgestel	31.337
Sittard-Geleen	202.267
Sliedrecht	28.488
Slochteren	14.244
Sluis	17.093
Smallingerland	88.314
Soest	108.256
Someren	48.430
Son en Breugel	31.337
Stadskanaal	133.895
Staphorst	37.035
Stede Broec	76.919
Steenbergen	22.791
Steenwijkerland	74.070
Stein	2.849
Stichtse Vecht	128.198
Strijen	14.244
Sudwest Fryslan	236.453
Ten Boer	17.093
Terneuzen	45.581
Terschelling	0
Texel	31.337
Teylingen	153.837
Tholen	54.128

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Tiel	54.128
Tilburg	267.791
Tubbergen	31.337
Twenterand	62.674
Tynaarlo	-48.430
Tytsjerksteradiel	102.558
Uden	91.163
Uitgeest	17.093
Uithoorn	82.616
Urk	17.093
Utrecht	683.721
Utrechtse Heuvelrug	113.953
Vaals	11.395
Valkenburg aan de Geul	37.035
Valkenswaard	51.279
Veendam	65.523
Veenendaal	170.930
Veere	31.337
Veldhoven	74.070
Velsen	122.500
Venlo	96.860
Venray	68.372
Vianen	37.035
Vlaardingen	88.314
Vlagtwedde	28.488
Vlieland	0
Vlissingen	65.523
Voerendaal	59.826
Voorschoten	28.488
Voorst	17.093
Vught	39.884
Waalre	37.035
Waalwijk	128.198
Waddinxveen	42.733
Wageningen	48.430
Wassenaar	39.884
Waterland	68.372
Weert	71.221
Weesp	11.395
Werkendam	25.640
West Maas en Waal	34.186
Westerveld	-11.395
Westervoort	51.279
Westland	156.686
Weststellingwerf	11.395

**Bijlage 4.2.2a Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – partieel effect (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - partieel effect	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Westvoorne	28.488
Wierden	51.279
Wijchen	56.977
Wijdmeren	39.884
Wijk bij Duurstede	34.186
Winsum	22.791
Winterswijk	65.523
Woensdrecht	37.035
Woerden	96.860
Wormerland	65.523
Woudenberg	48.430
Woudrichem	8.547
Zaanstad	304.826
Zaltbommel	34.186
Zandvoort	8.547
Zederik	17.093
Zeewolde	22.791
Zeist	185.174
Zevenaar	-25.640
Zoetermeer	205.116
Zoeterwoude	28.488
Zuidhorn	17.093
Zuidplas	56.977
Zundert	31.337
Zutphen	139.593
Zwartewaterland	31.337
Zwijndrecht	185.174
Zwolle	256.395
<b>Totaal</b>	<b>28.542.500</b>

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie**



**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Aa en Hunze	33.209
Aalburg	0
Aalsmeer	18.977
Aalten	25.302
Achtkarspelen	6.326
Alblasserdam	6.326
Albrandswaard	28.465
Alkmaar	101.209
Almelo	53.767
Almere	181.860
Alphen aan den Rijn	23.721
Alphen-Chaam	31.628
Ameland	0
Amersfoort	177.116
Amstelveen	98.047
Amsterdam	812.837
Apeldoorn	142.326
Appingedam	18.977
Arnhem	159.721
Assen	53.767
Asten	12.651
Baarle-Nassau	17.395
Baarn	12.651
Barendrecht	22.140
Barneveld	66.419
Bedum	9.488
Beek	3.163
Beemster	18.977
Beesel	11.070
Bellingwedde	22.140
Berg en Dal	14.233
Bergeijk	17.395
Bergen L	4.744
Bergen NH	15.814
Bergen op Zoom	47.442
Berkelland	18.977
Bernheze	36.372
Best	26.884
Beuningen	41.116
Beverwijk	47.442
Binnenmaas	25.302
Bladel	26.884
Blaricum	9.488
Bloemendaal	23.721
Bodegraven-Reeuwijk	7.907

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Boekel	18.977
Borger-Odoorn	45.860
Borne	17.395
Borsele	17.395
Boxmeer	12.651
Boxtel	3.163
Breda	162.884
Brielle	20.558
Bronckhorst	25.302
Brummen	20.558
Brunssum	30.047
Bunnik	26.884
Bunschoten	12.651
Buren	7.907
Capelle aan den IJssel	44.279
Castricum	41.116
Coevorden	39.535
Cranendonck	25.302
Cromstrijen	4.744
Cuijk	17.395
Culemborg	9.488
Dalfsen	37.953
Dantumadiel	28.465
De Bilt	77.488
De Fryske Marren	52.186
De Marne	18.977
De Ronde Venen	34.791
De Wolden	41.116
Delft	99.628
Delfzijl	50.605
Den Helder	33.209
Deurne	26.884
Deventer	96.465
Diemen	12.651
Dinkelland	28.465
Doesburg	7.907
Doetinchem	53.767
Dongen	3.163
Dongeradeel	-6.326
Dordrecht	79.070
Drechterland	17.395
Drimmelen	11.070
Dronten	50.605
Druten	14.233
Duiven	6.326

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Echt-Susteren	26.884
Edam-Volendam	26.884
Ede	79.070
Eemnes	28.465
Eemsmond	26.884
Eersel	3.163
Eijsden-Margraten	22.140
Eindhoven	185.023
Elburg	25.302
Emmen	131.256
Enkhuisen	1.581
Enschede	90.140
Epe	17.395
Ermelo	25.302
Etten-Leur	45.860
Ferwerderadiel	0
Franekeradeel	14.233
Geertruidenberg	7.907
Geldermalsen	25.302
Geldrop-Mierlo	34.791
Gemert-Bakel	23.721
Gennep	12.651
Giessenlanden	14.233
Gilze en Rijen	28.465
Goeree-Overflakkee	77.488
Goes	23.721
Goirle	7.907
Gooise Meren	75.907
Gorinchem	25.302
Gouda	69.581
Grave	20.558
Groningen	188.186
Grootevast	14.233
Gulpen-Witterm	26.884
Haaksbergen	45.860
Haaren	11.070
Haarlem	77.488
Haarlemmerliede Spaarnw	9.488
Haarlemmermeer	124.930
Halderberge	14.233
Hardenberg	61.674
Harderwijk	47.442
Hardinxveld-Giessendam	3.163
Haren	9.488
Harlingen	30.047

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Hatterum	11.070
Heemskerk	25.302
Heemstede	4.744
Heerde	17.395
Heerenveen	37.953
Heerhugowaard	49.023
Heerlen	63.256
Heeze-Leende	30.047
Heiloo	9.488
Hellendoorn	20.558
Hellevoetsluis	34.791
Helmond	74.326
Hendrik-Ido-Ambacht	41.116
Hengelo O	47.442
Het Bildt	28.465
Heumen	11.070
Heusden	30.047
Hillegom	22.140
Hilvarenbeek	11.070
Hilversum	68.000
Hof van Twente	9.488
Hollands Kroon	69.581
Hoogeveen	36.372
Hoogezand-Sappemeer	33.209
Hoorn	71.163
Horst aan de Maas	23.721
Houten	39.535
Huizen	44.279
Hulst	53.767
IJsselstein	55.349
Kaag en Braassem	12.651
Kampen	45.860
Kapelle	11.070
Katwijk	64.837
Kerkrade	33.209
Koggenland	36.372
Kollumerland en Nwkrui	11.070
Korendijk	30.047
Krimpen aan den IJssel	31.628
Krimpenerwaard	64.837
Laarbeek	15.814
Landerd	25.302
Landgraaf	14.233
Landsmeer	25.302
Langedijk	30.047

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Lansingerland	71.163
Laren	3.163
Leek	4.744
Leerdam	12.651
Leeuwarden	93.302
Leeuwarderadeel	4.744
Leiden	66.419
Leiderdorp	28.465
Leidschendam-Voorburg	58.512
Lelystad	42.698
Leudal	53.767
Leusden	23.721
Lingewaal	0
Lingewaard	36.372
Lisse	0
Littenseradiel	7.907
Lochem	41.116
Loon op Zand	11.070
Lopik	11.070
Loppersum	11.070
Losser	22.140
Maasdriel	17.395
Maasgouw	15.814
Maassluis	25.302
Maastricht	58.512
Marum	12.651
Medemblik	39.535
Meerssen	25.302
Meierijstad	68.000
Menameradiel	26.884
Menterwolde	9.488
Meppel	39.535
Middelburg	120.186
Midden Drenthe	53.767
Midden-Delfland	41.116
Mill en Sint Hubert	11.070
Moerdijk	33.209
Molenwaard	20.558
Montferland	11.070
Montfoort U	15.814
Mook en Middelaar	0
Neder-Betuwe	15.814
Nederweert	1.581
Neerijnen	12.651
Nieuwegein	161.302

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Nieuwkoop	15.814
Nijkerk	17.395
Nijmegen	131.256
Nissewaard	110.698
Noord-Beveland	9.488
Noordenveld	36.372
Noordoostpolder	58.512
Noordwijk	58.512
Noordwijkerhout	7.907
Nuenen c.a.	33.209
Nunspeet	17.395
Nuth	15.814
Oegstgeest	18.977
Oirschot	7.907
Oisterwijk	18.977
Oldambt	60.093
Oldebroek	22.140
Oldenzaal	25.302
Olst-Wijhe	11.070
Ommen	11.070
Onderbanken	4.744
Oost Gelre	11.070
Oosterhout	66.419
Ooststellingwerf	11.070
Oostzaan	9.488
Opmeer	15.814
Opsterland	25.302
Oss	88.558
Oud-Beijerland	30.047
Oude IJsselstreek	53.767
Ouder-Amstel	15.814
Oudewater	6.326
Overbetuwe	55.349
Papendrecht	26.884
Peel en Maas	31.628
Pekela	12.651
Pijnacker-Nootdorp	63.256
Purmerend	85.395
Putten	28.465
Raalte	33.209
Reimerswaal	14.233
Renkum	14.233
Renswoude	15.814
Reusel-De Mierden	12.651
Rheden	28.465

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Rhemen	7.907
Ridderkerk	44.279
Rijnwaarden	33.209
Rijssen-Holten	15.814
Rijswijk	79.070
Roerdalen	7.907
Roermond	66.419
Roosendaal	44.279
Rotterdam	594.605
Rozendaal	0
Rucphen	36.372
Schagen	31.628
Scherpenzeel	1.581
Schiedam	93.302
Schiermonnikoog	0
Schinnen	28.465
Schouwen-Duiveland	11.070
's-Gravenhage	491.814
's-Hertogenbosch	99.628
Simpelveld	9.488
Sint-Anthonis	6.326
Sint-Michielsgestel	17.395
Sittard-Geleen	112.279
Sliedrecht	15.814
Slochteren	7.907
Sluis	9.488
Smallingerland	49.023
Soest	60.093
Someren	26.884
Son en Breugel	17.395
Stadskanaal	74.326
Staphorst	20.558
Stede Broec	42.698
Steenbergen	12.651
Steenwijkerland	41.116
Stein	1.581
Stichtse Vecht	71.163
Strijen	7.907
Sudwest Fryslan	131.256
Ten Boer	9.488
Terneuzen	25.302
Terschelling	0
Texel	17.395
Teylingen	85.395
Tholen	30.047

**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Tiel	30.047
Tilburg	148.651
Tubbergen	17.395
Twenterand	34.791
Tynaarlo	-26.884
Tytsjerksteradiel	56.930
Uden	50.605
Uitgeest	9.488
Uithoorn	45.860
Urk	9.488
Utrecht	379.535
Utrechtse Heuvelrug	63.256
Vaals	6.326
Valkenburg aan de Geul	20.558
Valkenswaard	28.465
Veendam	36.372
Veenendaal	94.884
Veere	17.395
Veldhoven	41.116
Velsen	68.000
Venlo	53.767
Venray	37.953
Vianen	20.558
Vlaardingen	49.023
Vlagtwedde	15.814
Vlieland	0
Vlissingen	36.372
Voerendaal	33.209
Voorschoten	15.814
Voorst	9.488
Vught	22.140
Waalre	20.558
Waalwijk	71.163
Waddinxveen	23.721
Wageningen	26.884
Wassenaar	22.140
Waterland	37.953
Weert	39.535
Weesp	6.326
Werkendam	14.233
West Maas en Waal	18.977
Westerveld	-6.326
Westervoort	28.465
Westland	86.977
Weststellingwerf	6.326



**Bijlage 4.2.2b Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (vervolg)**

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom - participatie en integratie	
Gemeente	Mutatie bedrag 2017
Westvoorne	15.814
Wierden	28.465
Wijchen	31.628
Wijdmeren	22.140
Wijk bij Duurstede	18.977
Winsum	12.651
Winterswijk	36.372
Woensdrecht	20.558
Woerden	53.767
Wormerland	36.372
Woudenberg	26.884
Woudrichem	4.744
Zaanstad	169.209
Zaltbommel	18.977
Zandvoort	4.744
Zederik	9.488
Zeewolde	12.651
Zeist	102.791
Zevenaar	-14.233
Zoetermeer	113.860
Zoeterwoude	15.814
Zuidhorn	9.488
Zuidplas	31.628
Zundert	17.395
Zutphen	77.488
Zwartewaterland	17.395
Zwijndrecht	102.791
Zwolle	142.326
<b>Totaal</b>	<b>15.844.000</b>

### **Bijlage 4.2.3 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang**

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang	
Gemeente	Bedrag 2017 en verder
Alkmaar	3.367.464
Almelo	3.104.251
Almere	8.340.552
Amersfoort	5.715.130
Amsterdam	63.946.788
Apeldoorn	4.233.180
Arnhem	8.478.976
Assen	4.730.009
Bergen op Zoom	2.961.429
Breda	6.258.935
Delft	2.467.229
Den Helder	1.857.988
Deventer	3.957.265
Doetinchem	3.885.926
Dordrecht	5.733.378
Ede	2.250.988
Eindhoven	11.193.773
Emmen	3.263.338
Enschede	9.267.485
Gouda	2.064.371
Groningen	18.124.360
Haarlem	7.716.432
Heerlen	6.057.897
Helmond	3.123.613
Hilversum	2.523.525
Hoorn	2.352.036
Leeuwarden	14.852.356
Leiden	7.791.263
Maastricht	6.632.083
Nijmegen	10.202.257
Nissewaard	2.579.924
Oss	3.292.033
Purmerend	1.505.689
Rotterdam	43.113.302
's-Gravenhage	30.612.475
's-Hertogenbosch	5.389.954
Tilburg	8.208.681
Utrecht	23.908.798
Venlo	8.274.024
Vlaardingen	2.418.112
Vlissingen	6.717.935
Zaanstad	2.633.402
Zwolle	9.948.738
<b>Totaal</b>	<b>385.057.346</b>







Deze brochure is een uitgave van:  
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties  
B&F/Bekostiging Binnenlands Bestuur  
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

© September 2017 | 104204